

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena tou je
3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za
Ameriko in druge tuje države 6 K.)
— Posamezne številke se prodajajo
po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu
„Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva
ulica. Naročnina, reklamacije in in-
serati pa: Upravištvu „Domoljuba“.
— Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 51.

V Ljubljani, dne 17. decembra 1914.

Leto XXVII.

Zvest prijatelj.

Mnogokrat tekom sedanje vojske smo imeli priliko videti pisma, ki so jih pisali naši vojaki-junaki iz bojnih polj, in pogosto smo našli v njih izražene želje in prošnje po časopisih. Upravištva listov pa dobivajo dan na dan prošnje raznih bolnišnic, v katerih se zdravijo slovenski ranjeni vojaki, da naj se jim pošljejo časopisi, katere žele ranjenci. Upravištva seveda radevolje takim prošnjam ustregajo.

To vse kaže, da so časopisi postali našim možem in fantom, ki so šli braniti domovino na bojna polja, nekaka vsakdanja potreba, nekaj, kar zelo težko pogrešajo, ako nimajo; nekaj, česar so pa zelo veseli, ako dobe. Časopis je našim možem in fantom prijatelj, ki jim prinaša novice od doma, ki jih tolaži in navdušuje ter jim kaže ne samo dogodke iz domačih, temveč tudi drugih bojnih polj. Prijatelj jim je, ki jim dviga srca kvišku, učitelj, ki jih vzpodbuja, in tovariš, ki jim šepeta besede novic iz domačih krajev.

Tak učitelj in tovariš, izkušen v sedanjih težkih dneh, pa ni časopis samo onim, ki služijo te mesece z vsemi njih močmi bramb domovine, temveč tudi onim, ki so ostali doma, zlasti ženam, materam, sestram in gospodarjem. Uči jih, kako se imajo ravnati v vseh zadevah sedanjega težkega časa, pripoveduje jim, kako se godi po svetu, v raznih krajih naše domovine, na bojnih poljih itd. Zato je povsem naravno, da se je število naročnikov nekaterim našim listom v zadnjih mesecih zelo dvignilo.

Pravi prijatelj se pokaže v težavah, to je preizkušena resnica. Upamo, da se je med drugimi našimi listi slovenskemu ljudstvu tako zelo priljubljeni »Domoljub« izkazal v sedanjih težkih

dneh kot pravi in zvesti prijatelj. Vsaj po nekaterih izjavah naših naročnikov moramo tako soditi.

Ker to upamo, ker smo o tem prepričani, zato pa imamo pogum prositi naše naročnike sedaj ko se bliža novo leto, da mu izkažejo zvestobo za zvestobo.

»Domoljub« si bo tudi v novem letu z vsemi močmi prizadeval, da bo svojim naročnikom v vsakem oziru zadovoljil. Kakor doslej, bo tudi v naprej poleg krepkih, preglednih in poučnih uvodnih člankov prinašal jasen pregled po svetu. Poročila o svetovni vojski bo sestavljalo uredništvo tako, da bo napravilo iz enotedenskih uradnih poročil pregleden, poljudno pisan članek za vsako bojno polje posebej. Dokler bo to vsled vojske potrebno. Želimo, da ne bi bilo treba dolgo! Pod naslovom »Domače novice« bomo prinašali najnovejše novice iz vseh slovenskih krajev; pod naslovom »Razne novice« pa bomo priobčevali novice od drugod. Za gospodarje bomo skrbno izbirali razne zanimive in podučne gospodarske novice; ženam in dekletom pa bomo dajali karnajveč mogoče pouka za njih delo v kuhinji, bolniški postelji, pri živini itd. Posebno skrb bomo obračali, da bo prinašal »Domoljub« mnogo izbranega razvedrilnega čtiva v »Listku«. Ko se bodo sedanje razmere spremenile, bomo poleg že sedaj vpeljanih rednih prilog, vpeljali še eno za povesti in pesmice. V nji bodo našle prostora izvirne povesti in dobre povesti drugih narodov. V »Dopisih« bodo dopisniki iz raznih krajev poročali novice; v odstavku »Vprašanja in odgovori« pa bo uredništvo kot doslej tudi v naprej radevoljno dajalo pojasnila na razna vprašanja svojih naročnikov.

Vse to obljublamo, da bomo storili. Obljublamo kot prijatelji, kot zvesti prijatelji, ki se zavedajo dolžnosti, katere jim narekuje temeljno načelo, na katerem je bila sezidana sedaj že mogočna stavba edinega pravega ljudskega slovenskega lista »Domoljuba«.

»Vse za vero, dom, cesarja!«

Zato prosimo še enkrat: zvestobo za zvestobo! Ne samo vsi dosedanjí naročniki naj nam ostanejo zvesti, temveč vsak naj skuša prideliti v krogu svojih znancev in prijateljev še novih naročnikov. Le na ta način bo možno preko obljubljenega storiti še več, dati še več.

Časi, ki bodo prišli, ko bo enkrat vojska končana, bodo velepomembni. Saj bo vojska mnogo spremenila, prinesla seboj mnogo novega. V tistih časih bo treba slovenskemu ljudstvu, še bolj morda kot kdaj prej, pravih in resničnih prijateljev in svetovalcev.

»Domoljub« bo gotovo prvi med njimi, saj je bil zato ustanovljen, saj je v tem namenu, s tem ciljem rasel in se razvijal. Naj zato nihče ne zameta njegove družbe, naj nihče ne omalovažuje njegovega prijateljstva!

Še eno besedo Vam, žene in dekleta!

Možje in fantje so na vojski. »Domoljub« Vam poroča o njih ter Vam je že dal mnogo navodil, kako se Vam je ravnati sedaj, ko ste same. Skrbite, da bo ostal »Domoljub« tudi v naprej stalni gost Vaših domov, in da bo kot zvest prijatelj v Vaših hišah med prvimi pozdravil moža in fante, ko se povrnejo domov. Še marsikdaj pozneje jim bo potem lahko pripovedal, kako je bilo tedaj ko so oni branili dom na daljnih bojnih poljih.

Stefan

Koliko stane sedanja vojska?

O tem vprašanju se je že mnogo govorilo in pisalo, toda kakor o vsaki novi reči, ki zanjo še nimamo nobenih pravih izkušenj, je bilo večinoma samo ugibanje. Železnice, velikanske vojne ladje, zrakoplovi — vse to je bilo v nekdanjih vojskah neznano; vsled tega tudi stroški za to neznani. Orožje je mnogo hujše nego je bilo: strojnih pušk in šrapnelov prej niso poznali; zato pa tudi niso vedeli za strahovite učinke teh morilnih iznajdb. Ne more biti dvojbe, da je sedanja vojska neprimerljivo dražja od prejšnjih.

Za nekaj vojsk iz zadnjih 50 let poznamo stroške: V francosko-nemški vojski l. 1870. so izgubili Francozi vsega skupaj 21.500 častnikov in 702.000 vojakov (mrtvih 80.000); stroški za vojsko so znašali 1196 milijonov K. Nemci so pa izgubili 6247 častnikov in 123.400 mož (40.080 mrtvih) in imeli so vojnih stroškov 1605 K.

Južno-afriška vojska, ki so se v nji Angleži borili celih 31 mesecev proti hrabrim, samozavestnim Burom je stala Angleže 44.700 mož in 4642 milijonov kron.

Rusko-japonska vojska, ki je trajala pač manj, pa vendar poldrugo leto, je stala Japonce 135.000 mož in 4466 milijonov kron, Ruse pa 350.000 mož in 6600 milijonov kron.

Morda moremo po teh stroških nekoliko ceniti, koliko bo stala sedanja vojska, ki je že vsled tega dražja, ker se razteza po celem svetu, in ker se morajo nekatere države bojevati obenem na več različnih krajih. Morda je iz rusko-japonskih vojnih stroškov sklepal minister ogrske deželne brambe Hazai, ko je v ogrskem državnem zboru rekel, da bi enoletna vojska stala našo državo nekako deset milijard (10 tisoč milijonov) kron. Po pet odstotkov zahteva letnih obresti 500 milijonov kron.

Število vojakov je tudi v sedanji vojski tako ogromno, da nimamo iz prejšnjih časov nobene primere za to reč. Koliko potrebujejo te ogromne množice za živež, za obleko, kako ogromne svote grede za preskrbo živine! Za moža štejejo na dan hrane 1170 gramov in sicer 700 gr kruha, 200 gr mesne konzerve, 150 gr sočivja, 90 gr kave in 30 gr soli. Za konja je treba po 6 kil ovs, 250 kil sena in 1,5 slame.

Neki angleški barantač z denarjem je naračunal, da je morala Nemčija izdati prvih šest tednov, kar se je vojska začela celih 2695 milijonov mark.

Med stroške se mora računati seveda tudi škoda, ki jo naredi vojska. In v tem oziru sedanji veliki topovi ne morejo imeti nobene primere s še toliko surovostjo vojaštva v prejšnjih časih. Če sedaj ena krogla stene velikih hiš kar izbije, beton in jeklo kar pre-

luknja kakor papir, je seveda škoda naenkrat silno velika. Škoda na morju je tudi vse drugačna, nego je bila nekdanj, ker so vojne ladje neprimerno dražje; saj imamo dandanes že precej morskimi velikanov, ki stane eden po 60 milijonov kron. Pa tudi križarice so dragocene. Podmorski čoln U 9 je s tem, da je uničil tri angleške križarice, prizadel škode 70 milijonov kron. Trgovske ladje so pač cenejše, a vendar gre tudi tu takoj škoda v veliko milijonov. Samo nemška križarska ladja »Emden« je s tem, ker je v bengalskem zalivu potopila 6 parnikov, napravila škode krog 20 milijonov kron. Ko bi Angleži izgubili svoje bojne ladje, bi jih stala obnoveitev nad 2200 milijonov kron. Ogromne so tudi svote, ki jih požre vojska z uničenimi trdnjavami. Zgraditi in opremiti z vsem potrebnim se more trdnjava v sedanjem času samo z velikimi svotami!

Nepopisna je tudi gospodarska škoda. Promet je ustavljen, na morju n. pr. za nas in Nemce popolnoma nemogoč, ker bi morali spremljati svoje trgovske ladje s tolikim številom močnih bojnih ladij, da bi lahko kljubovali vsem sovražnikom, Angležu, Francozu, Rusu, Japoncu. Surovine torej le s težavo pridejo preko držav, ki se ne vojskujejo; blago se pa ven skoraj da prav nič ne prodaja. Denar je drag in vsak se boji prihodnosti in zato ne zida nič novega, ne prenareja ničesar, marveč samo čaka, kaj pride.

Da ni trgovina z drugim svetom za posamezne države nobena malenkost, in da torej tu vojska napravi res silno škodo, nam izpričuje to, da je Nemčija uvozila v svojo državo l. 1913. raznega blaga za 13.882 milijonov kron, izvozila pa za 13.085 milijonov kron. To so velikanske vsote, za katere gre. Naša država seveda ni na tisti visoki stopinji, kakor nemška. Naš uvoz je znašal l. 1913. 3407 milijonov kron, izvoz pa 2770 milijonov kron. Za tisoče milijonov se zmanjša ob vojski uvoz, oziroma izvoz; ne more se izravnati potreba, s tem kar imamo preveč in narobe. Zavoljo trgovskega hiranja trpi vse gospodarstvo; nešteto ljudi izgubi svoje premoženje, propade. Vrednost državnih papirjev je nizka in za državo, ki je tepena, je velika nevarnost, da tudi nizka ostane, ker tepen biti pomeni v taki strašni vojski, kakršno sedaj doživljamo, neprimerno več, nego nekdanj. Kdor je v taki vojski res tepen, se izlepa več dvigniti ne more; eno se nam zdi popolnoma izključeno: imena in značaja vele-vlasti si ne more več pridevati in niti misliti ni mogoče, da bi mogla kaka sedaj tepena država vojno škodo v denarju plačati; preostane pač le odškodnina v zemlji. Trgovci, ki so dozdaj izkušali preračunati škodo, ki bi jo prizadela svetovna vojska, ko bi trajala eno leto, trgovini, imenujejo tu na vsak način nad 12.000 milijonov kron.

Pregled po svetu.

Italija. V državnem zboru se je nadaljeval razgovor o vladni izjavi. Ministrski predsednik Salandra je ob tej priliki še enkrat pojasnil stališče italijanske vlade glede na sedanji svetovni položaj. Dosegel je, da mu je zbornica z veliko večino izrekla zaupanje. — Veliko važnost se v javnosti polaga na to, da pride bivši nemški državni kancelar knez Bülow za nemškega poslanika v Rim. — Iz Italije se poroča, da groze v nekaterih krajih nemiri, ker je položaj ljudstva vsled brezposelnosti naravnost obupen.

Nemčija. Nemški cesar se je prehladil in je moral prejšnji teden vsled tega ostati v postelji. Sedaj poročajo časopisi, da je že okreval. — Nemški maršal Goltz je odpotoval v Carigrad, kjer bo kot sultanov pobočnik brezdvomno imel velik vpliv na razvoj podvzetij turške armade. — Maršal Goltz se bo na potu v Carigrad oglasil na bolgarskem in rumunskem dvoru.

Anglija. Listi so poročali pretekli tede, da je pred Dardanelami pripravljenih 40 ladij in da nameravajo Angleži Dardanele napasti. — Angleži imajo težave pri vežbanju svoje nove armade, ker jim primanjkuje častnikov in podčastnikov. — Poročalo se je, da je nameravala neka francoska plemkinja atentat na angleškega kralja, češ da je on odgovoren za sedanjo vojsko, v kateri sta padla njena dva sinova. Atentat se ji ni posrečil. — Laški časopisi so poročali, da se je nameravani angleško-francoski napad na Dardanele ponesrečil in da je angleško-francosko brodovje zapustilo turška obrežna morja. — Angleška vlada je nakazala Portugalski 720 milijonov kron, da bo mogla izpeljati mobilizacijo.

Rusija. Car je poslal srbskemu kralju Petru pismo, v katero je napisal tolažilne besede. — Listi poročajo, da je bilo poleg Rennenkampfa za kazen odstavljenih še šest drugih ruskih generalov. — Splošno se poroča, da primanjkuje ruski armadi častnikov. — Ruski naučni minister Casso je imel raka ter so ga operirali. Po operaciji je umrl. — Rusko notranje ministrstvo je izdalo ostrejšje odredbe proti avstrijskim in nemškim ujetnikom. — Iz Pariza poročajo, da so zaprli deset ruskih poslancev zaradi zarote proti vladni carja. Vsled tega so se pojavili v nekaterih krajih Ruske nemiri. Zaprti poslanci so socialni demokratje. — Car Nikolaj je prišel 10. t. m. v Tiflis. — Po poročilih listov znašajo vojni stroški Rusije do 1. decembra 6047 milijonov rubljev.

Francija. Vlada je izdala pooblastilo, da sme finančni minister najeti posojila za 1400 milijonov. — Francozi so poklicali pod orožje letnik 1916. — Poročali smo že, da je bilo obsojenih na Francoskem več nemških zdravnikov pod pretvezo, da so bili udeleženi pri ropih. Sedaj je francoska vlada zahtevala, da se ji predlože vsi tozadevni

spisi in bo obsodbo najbrže razveljavila. — Francoski ministri se vrnejo v kratkem v Pariz. V Bordo ostane za nekaj časa samo še vojni minister. — Poroča se, da je padel francoski general Pau, ki je bil zelo merodajen v sedanji vojski.

Srbija. Iz Sofije je prišlo poročilo, da je makedonsko-bolgarsko prebivalstvo poklalo dva bataljona srbskih vojakov in razstrelilo pri Gradišu železniški most, tako da je zveza med Srbijo in Makedonijo pretrgana. — Kralj Peter je odpotoval na bojišče, tako poročajo časopisi, ki so nedavno pisali, da je kralj Peter na smrtni postelji. — Zelo verjetna so poročila, da je stanje srbske armade obupno. — Listi cenijo dosedanje izgube Srbije na 100.000 mož. — Srbski generalni štab izjavlja, da so Srbi pustili Beograd prostovoljno iz vojaških ozirrov in vsled pomanjkanja municije.

Bolgarija. Med bolgarskimi in grškimi obmejnimi stražami je prišlo pretekli teden v nekaterih krajih do precej hudih spopadov. — Poročajo, da je angleški poslanik v Sofiji v imenu Srbije ponudil Bolgariji Makedonijo do Vardarja, kar baže zelo jezi Grško, ker bi bila na ta način od Bolgarije od neke strani obkoljena. — Bolgarski car je sprejel odposlanstvo parlamenta, ki mu je izročil odgovor parlamenta na prestolni govor. V nagovoru na to odposlanstvo je car povdarjal važnost zveze med poslanci naroda in vlado.

Grška. Nekateri listi vedo poročati, da Grška zelo živahno mobilizira. — Iz Sofije se je poročalo, da je v Atenah nekdo trikrat ustrelil na grškega ministrskega predsednika, ki pa ni bil ranjen. — Poroča se, da se je dosegel med Grško in Turčijo popoln sporazum glede vseh kočljivih vprašanj in da hoče ostati Grška z ozirom na turško vojsko nevtralna.

Balkanske države in države trojnega sporazuma. Listi iznova poročajo, da so se vsi poizkusi držav trojnega sporazuma, pridobiti Rumunijo, Grško in Bolgarijo, ponesrečili.

Rumunija. Da bi pridobila Rusija Rumunijo za se, je baže izjavila, da je pripravljena odstopiti Rumuniji tisti del Bukovine, ki si ga je osvojila v sedanji vojski. Torej nekaj, kar še ni gotovo njeno. — Ministrski predsednik je odklonil na predloge trojnega sporazuma, da naj Rumunija pomaga Srbiji.

Turčija. V Carigradu bodo maršala Golza, ki pride iz Berolina, sprejeli z velikimi slovesnostmi. — Turški parlament so 14. t. m. otvorili na izredno slovesen način.

Belgija. Francozi poročajo, da šteje belgijska armada še 160.000 mož. Če je to res, potem belgijske izgube niso ble tako velike, ker šteje belgijska armada v vojski le 180.000 mož. — Generalu Lamanu, ki je branil belgijsko trdnjavo Lüttich in bil od Nemcev ujet, so morali odrezati desno nogo. — Belgijska vlada je pozvala pod orožje letnik 1914, ki se pa ni odzval, ker imajo Nemci zaseden velik del Belgije.

Portugalska. Govori se, da bo morala vlada odstopiti, ker baže poslanci niso zadovoljni z njenim zadržanjem. — Dunajski časopisi poročajo, da so v Lizboni izbruhnili veliki nemiri. — Portugalsko ministrstvo je odstopilo.

Norveška. Izredno močna in vihar na visoka plima je opustošila južno norveško obalo. Luke so zelo trpele. V Kristianiji se je dvignila voda 2 metra nad navadno stanje. Blago, ki je bilo naloženo na mostovih, obrežjih itd., je večinoma uničeno. V Frederikstadu so bila vsa nižja ležeča stanovanja preplavljena. Po ulicah so se morali ljudje vziti s čolni. Poginilo je veliko živine. Občinsko žitno skladišče in elektrarna sta uničena. V Oddi se odtrgal nemški parnik »Friedrich Wilhelm« in se vlegel na breg. Obrežni promet je bil prekinjen. Poroča se o številnih ponesrečenih ladjah. Škoda se ceni na veliko millionov.

Nizozemska vlada je sklenila, da pokliče pod orožje vse rezerviste do 40. leta. Armada bo štela potem 300 tisoč mož.

Egipt. Begunci, ki so prišli pretekli teden v Neapel, so pripovedovali, da so že vsi Evropejci zapustili Aleksandrijo. Dokler so bili tam, jim je bilo najstrožje prepovedano, hoditi v arabski del mesta, ker se je tje kaj nateplo vse polno Beduincev, ki so radi bede začeli ropati. Nevarnost v Egiptu je mnogo večja, nego priznava Angleži. Angleži v vsi naglici grade utrdbe in okope ob Sueškem prekopu. Podminirali so vse vodnjake do sirske meje, ki jih bodo v slučaju, da se približajo Turki, razstrelili in tako Turkom odtegnili vodo. Dne 28. novembra, ko so izgnanci zapustili Aleksandrijo, so demonstranti ubili angleškega policijskega prefekta v Aleksandriji.

Japonska. Japonsko poslaništvo v Peterburgu je izjavilo, da ne ve ničesar o tem, da bi prišli Japonci v Evropo pomagat državam trojnega sporazuma. — Razmere med Kitajsko in Japonsko so še vedno napete. — Japonski mikado je 7. t. m. otvoril parlament s prestolnim govorom, v katerem je dejal, da je srečen, da živi Japonska v prijateljstvu z državami trojnega sporazuma. Kakšna sreča!

Abesinija. Iz Rima se poroča, da so Angleži pozvali Abesinskega neguša, naj jim pomaga v vojski proti Turkom v Egiptu. Neguš je pa zdaj odposlal v Evropo posebno odposlaništvo, da se pouči o vojnem stanju v Evropi. Rimski listi poročajo, da je abesinski neguš angolegiptovski vladi ponudil 200 tisoč mož. Te vesti italijanski listi ne smatrajo za verjetno, ter pišejo: Zavezniki neprestano moledujejo za pomoč po celem svetu. 180 milijonov Rusov, 45 milijonov Francozov, 45 milijonov Angležev, ravno toliko Japoncev, 5 milijonov Belgijcev ter Srbi in Črnogorci ne morejo zmagati 60 milijonov Nemcev in 50 milijonov Avstrijcev in Ogrov. 320 milijonov proti 110 milijonom! To je razmerje med nasprotniki.

Perzija. Perzijski šah je v svojem prestolnem govoru izjavil, da hoče ostati Perzija nevtralna.

Upori v kolonijah. Vsled proglašene svete vojne se je začelo vstaško gibanje med mohamedanci v Maroku, Alžiru in Sudanu, pa tudi med angleškimi in ruskimi mohamedanci. Uprli so se bili deloma tudi Buri v Južni Afriki, a je general Botha ujel večino vstaških voditeljev, drugi so padli. Ostala sta le še Maritz in Kämpf, ki sta ušla na nemško ozemlje. Vstaja se je po vsej priliki ponesrečila.

Amerika. V New-Yorku je divjal velik požar, ki je uničil vse naprave iznajditelja Edisona. — Iz katerih krajev pa poročajo o velikih sneženih viharjih. — Predsednik Wilson je dne 8. t. m. govoril v kongresu o težavah, ki jih trpi svet in Amerika v sedanji vojski. Tožil je tudi, da primanjkuje Ameriki ladij in predlagal, da naj Združene države kupijo one ladje vojskujočih se držav, ki se nahajajo v njih pristaniščih. — Amerikanci so prepričani, da bo igrala Amerika pri sklepanju miru važno vlogo.

Svetovna vojska

Avstrija-Srbija, Črnagora.

Nedelja, 6. decembra 1914.

Boji zahodno in južnozahodno od Arangelovca trajajo trdovratno in izgub polno dalje. Doslej še ni padla končna odločitev. Včeraj smo ujeli 300 Srbov.

Ponedeljek, 7. decembra 1914.

Z južnega bojišča se uradno poroča: Južno od Beograda naše čete pridobivajo na prostoru. Zahodno od Arangelovca in Gornjega Milanovca je dobil nasprotnik nova ojačenja in nadaljuje svoje silne napade proti zahodu. V srbske kraje, katere so zavzele naše čete in katere so smo dobili skoro popolnoma zapuščene, se počasi vračajo pobegli prebivalci. V Beogradu je ostalo približno 15.000 prebivalcev. Novo upostavljena mestna uprava je že pričela poslovati.

Torek, 8. decembra 1914.

Z južnega bojišča se uradno poroča: Vsled zavzetja Beograda potrebna podvzetja zahtevajo sedaj novo razvrstitev naših bojnih sil. Podrobnosti naravno še niso za javnost.

Sreda, 9. decembra 1914.

Z južnega bojišča se uradno poroča: Nova razvrstitev se vrši po načrtu. Posamezni poizkusi sovražnika, da bi jo motil, so bili odbiti. Pri tem je imel sovražnik občutne izgube. Naši napadi južno od Beograda ugodno napredujejo in je bilo pri tem ujetih 14 srbskih častnikov in 400 vojakov.

Četrtek, 10. decembra 1914.

Z južnega bojišča se uradno poroča z dne 9. decembra: En oddelek naših čet v Srbiji je zadel zahodno od

amesta Gornji Milanovac na močne sovražne čete in zato ni mogel prodreti. Da se izognejo sovražnemu protisunku, ki se je pričel, so dobili posamezni deli ukaz, da se umaknejo v ugodnejše postojanke.

Južno od Belgrada naši napadi napredujejo. Dne 8. decembra smo zaplenili 20 topov, en metalnik svetlobe in ujeli številne sovražnike.

Sobota, 12. decembra 1914.

Na južnem bojišču ni posebnih dogodkov.

Avstrija-Rusija.

Nedelja, 6. decembra 1914.

V Karpatih se tudi včeraj ničesar pomembnega ni zgodilo. V zahodni Galiciji so se razvili pri Tymbarku manjši, za naše orožje uspešni boji. Položaj na južnem Poljskem je neizpremenjen. Bitka na severnem Poljskem traja dalje.

Ponedeljek, 7. decembra 1914.

Bitka na Poljskem se za orožje zaveznikov ugodno razvija. V zahodno Galicijo prodrle ruske moči so bile včeraj od naših in nemških čet od juga napadene. Zavezniki so pri tem ujeli 2200 Rusov ter so zaplenili nekaj sovražnih topov. V Karpatih so se vršili posamezni boji. V postojanke v Beskidih udrli sovražnik je bil vržen nazaj. Pri tem smo ujeli 500 Rusov.

Torek, 8. decembra 1914.

Borenje za odločitev na ruskem bojišču traja dalje. Avstroogrške in nemške čete so napade v prostoru južno-vzhodno od Piotrkowa preko Novo Radomska proti severu prodirajoče ruske moči zavrnille, medtem so nemške čete prisilile sovražnika, da se je umaknil. V zahodni Galiciji so biti tudi večji boji v teku. Izida še ni. V tem prostoru so naše in nemške čete zopet ujele nadaljnjih 1500 Rusov. V Karpatih se boji dalje vrše. Na mnogih mestih je sovražnik močne sile zopet umaknil za po-bočje gora.

Sreda, 9. decembra 1914.

Uradno se razglša: Boji v zahodni Galiciji postajajo čezdalej silovitejši. Naše čete so sedaj prijele Ruse tudi od zahoda in jih pregnale iz postojanke Dobrzyce-Wieliczka. Naš napad še traja. Število ujetnikov se še ne more pregledati. Doslej je bilo odpelanih nad 5000 Rusov, med njimi 27 častnikov. Na Poljskem so bili ponovni ruski napadi južno od Piotrkowa od naših in nemških čet odbiti. V Karpatih se ni nič pomembnega zgodilo.

Četrtek, 10. decembra 1914.

Uradno se razglša: V zahodni Galiciji je naš napad v teku.

Na Poljskem je na južnem delu bojne črte še mir. Neprestani sovražni napadi v okolici Piotrkowa se še vedno izjalovljajo ob vztrajnosti zaveznikov. Samo naše čete so tukaj zadnji teden ujele 2800 Rusov.

Dalje proti severu Nemci z uspehom nadaljujejo svoja podvzeta.

Petek, 11. decembra 1914.

Uradno se razglša dne 10. t. m. opoldne: Na Poljskem je včerajšnji dan mirno potekel. Posamezni ruski nočni napad v prostoru južnozahodno od Nowega Radomska je bil odbit.

V zahodni Galiciji sta oba nasprotnika odposlala v boj močne sile. Doda je bilo tu ujetih nad 10.000 Rusov. Bitka se tudi danes nadaljuje.

V Karpatih so že naša podvzvetja dovedla, da smo zopet pridobili bistven del lastnega ozemlja.

Sobota, 12. decembra 1914.

Naši boji v Karpatih se razvijajo po načrtu. Sovražnik se je včeraj večinoma upiral le s svojimi zadnjimi četami, ki so bile premagane.

V Galiciji še ni odločitve. Kjer so Rusi napadli, so bili s težkimi izgubami odbiti.

Na naši fronti na Poljskem je bil tudi včeraj mir.

Przemysl je od nasprotnikov samo obkoljen, ne napaden. Vedno za boje navdušena posadka vznemirja skoro vsak dan z manjšimi ali večjimi izpadi sovražnika, ki se nahaja v spoštljivi oddaljenosti od kroga utrd.

Nadaljna poročila se glase:

Rusi so morali zapustiti Tušin severno od Piotrkowa, ki je za Ruse nevzdržljiv.

Komitata Saros in Zemplin na Ogrskem so Rusi popolnoma zapustili. Mesto Bartfeld je v naši posesti.

Domač carjev polk je bil pri vpadu čez Karpate deloma uničen, deloma pa ujet.

Nemčija-Rusija.

Nedelja, 6. decembra 1914.

Uradno. V bojih vzhodno od mazurskih jezer je položaj ugoden. Pri manjših bojih smo ujeli 1200 Rusov. Na Poljskem se naši boji v redu razvijajo.

Ponedeljek, 7. decembra 1914.

Uradno se poroča: Na bojišču zahodno od mazurskih jezer je bil sovražnik miren.

Razvoj bojev pri Lodzu odgovarja tudi sedaj našim pričakovanjem. Na južnem Poljskem ni nobene izpremembe.

Veliki glavni stan je poročal 6. decembra: Danes popoldne so naše čete zasedle Lodz. Rusi se tam po težkih izgubah umikajo.

Torek, 8. decembra 1914.

Poročilo glavnega stana se glasi: Na zahodnem bojišču in vzhodno od Mazurskih jezer ni nobenih posebnih poročil. Na severnem Poljskem smo z počasnim borenjem okoli Lodza dosegli popoln uspeh. Vrgli smo nazaj močne ruske sile, ki so stale severno, vzhodno in južnozahodno od Lodza. Lodz je v naših rokah. Uspehi bitke se radi razprostranosti bojišča še ne morejo pregledati. Ruske izgube so brez vsakega dvoma zelo velike. — Rusi so poizkušali priti z južnega Poljskega na pomoč svojim ogroženim armadam na

severno Poljsko. Navedeni ruski poizkus so pa preprečili napadi avstroogrskih in nemških sil v okolici južno-vzhodno od Piotrkowa. (Piotrkow je glavno mesto gubernije in šteje 30.000 prebivalcev. Leži južno od Lodza. Iz Piotrkowa vozi železnica Dunaj—Varšava v Noworadomsk.)

Sreda, 9. decembra 1914.

Veliki glavni stan poroča: Z vzhodno-pruske meje ni nobenih posebnih poročil. Na severnem Poljskem nemške čete neprenehoma sledijo vzhodno in jugovzhodno od Lodza hitro se umikajočemu sovražniku. Poleg nenavadno težkih, krvavih izgub, o katerih se je poročalo že včeraj, so Rusi izgubili doslej okoli 5000 ujetnikov in 16 topov z municijskimi vozovi. Na južnem Poljskem se ni nič posebnega zgodilo.

Četrtek, 10. decembra 1914.

Iz velikega glavnega stana se poroča: Iz vzhodne Prusije ni nobenih novjših poročil.

Na severnem Poljskem so naše čete v stiku s sovražnikom, ki se je ustavil v močno utrjeni postojanki vzhodno od Miazgl. Za Lowicz se boji še vrše.

Na južnem Poljskem so avstrijske in naše čete ramo ob rami ponovno uspešno napadle.

Petek, 11. decembra 1914.

Veliki glavni stan poroča: Vzhodno od Mazurskih jezer so se bili le artilerijski boji.

Na severnem Poljskem, na desnem bregu Visle, je neka naša četa, ki je tam prodirala, zavzela z naskokom Przasnysz. Ujeli smo 600 Rusov in osvojili nekaj strojnih pušk.

Na levem bregu Visle se nadaljuje napad.

Na južnem Poljskem so bili odbiti ruski napadi.

Sobota, 12. decembra 1914.

Vzhodno od črte Mazurskih jezer se ni nič izpremenilo.

Na severnem Poljskem naš napad napreduje.

Z južnega Poljskega se nič novega ne poroča.

Nemčija-Francija, Belgija, Anglija.

Nedelja, 6. decembra 1914.

Uradno se poroča: Na Flandernskem in južno od Metza smo odbili francoske napade. Pri La Bassee, v argonskem gozdu in južnozahodno od Altkircha so naše čete napredovale.

Ponedeljek, 7. decembra 1914.

Uradno se poroča: Ponoči smo po načrtu zapustili kraj Vernelles (južno-vzhodno od Bethune), ker bi nadaljne vstrajanje v tem kraju pod neprestanim francoskim artiljerijskim ognjem zahtevalo preveč nepotrebnih žrtv. Kar je v okraju še ostalo stavb, smo jih prej v zrak razstrelili. Naše čete so zasedle pozidana stališča vzhodno od tega kraja. Sovražnik nam dosedaj ni mogel sedeti. Zahodno in južnozahodno

no od Altkirchna so ponovili Francozi z znatnimi močmi svoje napade, a brez uspeha. Imeli so velike izgube. Na ostalem zahodu ni nobenih dogodkov.

Sreda, 9. decembra 1914.

Veliki glavni stan poroča: Na flandernski bojni črti napravljajo vsled zadnjega deževja zmešana tla premikanja čet velike težave. Severno od mesta Arras smo nekoliko napredovali. Vojni lazaret v Lille je včeraj zgorel. Najbrže je kdo zažgal. Človeških žrtev ni bilo. Trditev Francozov, da so napredovali v Argonskem gozdu, ne odgovarja dejstvu. Že dalj časa ni bilo tam nobenega francoskega napada. Nasprotno pridobivamo mi počasi, a ne prestando tla. Pri Malancourt vzhodno od Narenta smo včeraj vzeli neko francosko opirališče. Pri tem je večji del

Na vzhodnem robu Argonskega gozda proti Vauus-Boureulles obnovljeni napad Francozov ni napredoval in je običal v ognju naših topov. Sovražnik je očitno izgubil veliko ljudi.

Trije sovražnikovi zrakoplovci so metali bombe na odprto mesto Freiburg na Badenskem, ki ne leži niti v vojskem ozemlju. Škode niso povzročili. Dogodek se tu le omeja, da se približe dejstvo, da so zopet enkrat naši sovražniki, kakor že večkrat, odkar se je pričela vojska, metali bombe na odprto mesto, ki niti ne leži v vojskem ozemlju.

Sobota, 12. decembra 1914.

Veliki glavni stan, 11. decembra 1914. dopoldne: Na Flandernskem napredujemo.

Zahodno in vzhodno od Argonov

Zgoraj: Pogled na Belgrad. — 1. Kraljeva palača. — 2. Poslopje srbske skupščine. — 3. General Frank.

posadke padel. Ostanek, nekaj častnikov in okoli 150 mož, smo ujeli. Francoski napad na naše postojanke severno od mesta Nancya je bil včeraj odbit.

Četrtek, 10. decembra 1914.

Iz velikega glavnega stana se poroča: Zahodno od Reimsa so bile naše čete prisiljene, da so z obstreljevanjem zažgale pristavo Pecheri, čeprav je na njej visela mirovna zastava, ker je bil po fotografiji, ki jo je posnel nek letalec, brezdvomno dokazano, da je bila za pristavo skrita francoska težka baterija.

Petek, 11. decembra 1914.

Veliki glavni stan, 10. decembra dopoldne: V okolici Souaina so se omejili Francozi včeraj na živahen ogenj iz topov.

smo sovražnikove artiljerijske postojanke uspešno obstreljevali.

Odbiti so bili francoski napadi v Bois de Tretre, ki leži zahodno od Pont a Moussona.

Turčija-Rusija.

Ponedeljek, 7. decembra 1914.

Turški glavni stan poroča: Zasedli smo Kedo, precej znamenit kraj, ki leži 20 kilometrov vzhodno od Batuma. Naše čete so podvzele drzno poizvedovanje in so porušile električne naprave pri Batumu, kjer so tudi nekaj Rusov ujele. Oddelek 300 iz Batuma odpisanih Rusov z nalogo, da poruši nek most, ki so ga zasedle naše čete, je bil iznenada napaden in popolnoma uničen.

Sreda, 9. decembra 1914.

Turški glavni stan poroča: V okolici Adžara so se vršili novi za Turke uspešni spopadi, pri čemur so Turki zaplenili Rusom en top in množico bomb, orožja in municije. Rusi so vporabljali prot Turkom dum-dum krogle. Ruski napadi vzhodno od jezera Van na turški meji so bili brezuspešni, nasprotno so pa turške čete, ki so prodrle iz Revandusa, zavzele Saučbulak, važno rusko postojanko 70 km od turške meje v Aserbejdžanu.

Četrtek, 10. decembra 1914.

Uradno se poroča: Neki turški obmejni oddelek je zasedel v Kavkazu Taušherd severno od Oltu. Turške obmeji pri Aserbejdžanu bojujoče se čete so prodrle pri Somayu in Džihariju, dveh vzhodno od vilajeta Van ležečih krajih.

Petek, 11. decembra 1914.

Turški glavni stan poroča z dne 10. t. m.: Včeraj so poskušali Rusi pod varstvom ladij pri kraju Gonia južno od Batuma izkrcati čete, da bi napadli Turke od strani. Izkrane čete so bile prisiljene, da so se z velikimi izgubami umaknile. V tem kraju smo zaplenili dva topova.

Sobota, 12. decembra 1914.

Turški glavni stan poroča z dne 10. decembra: Včeraj so poskušali Rusi pod varstvom vojnih ladij pri Goni južno od Batuma izkrcati čete, da napadejo Turke na krilu. Izkrani ruski oddelki so bili prisiljeni, da so se umaknili. Rusi so izgubili veliko ljudi. Turki so vzeli Rusom dva topova. Ob meji vilajeta Van je odbila turška kavalerija napad ruske kavalerije. Ob perzijski meji vzhodno od Vans bei Deira so Turki odbili ruski napad.

Turčija-Anglija.

Ponedeljek, 7. decembra 1914.

Turški glavni stan poroča: Angleške čete so poizkušale včeraj napasti turško postojanko med Tigrisom in Suvai prekopom. V boju, ki se je razvil, so bili Angleži, ki so veliko ljudi izgubili, poraženi. Turki so zaplenili eno strojno puško in veliko municije.

Torek, 8. decembra 1914.

Turški glavni stan poroča, da so Turki zasedli perzijsko mesto Savtahbolak.

Sobota, 12. decembra 1914.

Šejka v Darfuru in Kordofanu sta se dvignila proti Angleški in z 20.000 vojakov zasedla Kartum, glavno mesto Sudana. — Prednje čete Senusov so prekoračile egiptovsko mejo.

Na morju.

Mornariški strokovnjak lista »Corriere della Sera«, Pausario, izvaja: Že dalje časa ne ve avstralska vlada ničesar o svoji veliki oklopni križarici »Avstralia«. Boje se, da je ladja na odprtem morju postala žrtev eksplozije. (»Avstralia« je bila spuščena v morje

I. 1911. Vsebuje 19.100 ton in vozi s hitrostjo 25 morskih milj. Oborožena je z 8 30.5 cm in 16 10.2 cm topovi.) — Pristaniška oblast v Papudu pri Valparaisu poroča, da je pomožna križarka »Prince Eitel« izkrcala moštvo angleškega parnika »Sarcas«, ki ga je pri Corralu potopila. Ruski časopisi poročajo iz Londona, da je polagalec min »Mary« zadel na nemško mino pri Lowestoft in se potopil. — 8. decembra sta pluli po Donavi dve ruski ladji, ki sta vlekli vsaka po 3 ladje za seboj. Ladje so bile naložene z municijo namenjeno Srbiji. Ladje so zadele na mine in so se potopile. Posadke niso mogli radi visoke Donave rešiti. Eksplozije so čuli tudi v Ruščuku, kjer je prebivalstvo zelo razburjeno. — Angleška admiraliteta naznanja izgubo križarke »Canada«, ki je obsegala 780 ton in imela 60 mož posadke; doslej je angleška vojna mornarica izgubila 308 častnikov in 7035 mož. — Pri Falklandskih otokih (vzhodno od preliva Arenas, na skrajnem koncu Amerike) je močno angleško brodogradnišvo napadlo oddelek nemških križaric in potopilo veliki križarici »Scharnhorst« in »Gneisenau«, ki sta obsegali po 11.600 ton in imeli v mirnem času po 620 mož posadke, in pa malo križarko »Leipzig«, ki je obsegala 3250 ton in imela 286 mož posadke. Angleži so zasegli dva parnika s premogom. Ladjama »Dresden« in »Nürnberg« se je posrečilo uiti. — Po nadaljnjih poročilih se je zasledujočim angleškim križarkam posrečilo, da so potopile tudi križarko »Nürnberg«. (Križarica »Nürnberg« je bila spuščena v morje leta 1906. Prostornine je imela 3450 ton in je dosegla 24 morskih milj hitrosti na uro. Oborožena je bila z devetimi 10.5 cm in osmimi 5.2 cm topovi. Posadka je štela 295 mož.) — Turški listi poročajo z dne 11. t. m.: Turško brodogradništvo je včeraj obstreljevalo Batum in okolico in s tem odgovorilo na rusko trditev, da je Črno morje očiščeno turških ladij in da sta bojni ladji »Yavour« in »Midilli« nesposobni za boj.

V zraku.

Dne 11. t. m. se je poročalo iz Dunaja: Avstrijski letalec je metal bombe na Cetinje na poslopje ruskega poslanstva in na prestolonaslednikovo vilo. Ena oseba je bila ubita. Nato je letalec odplul proti Kotoru in med potjo metal bombe na utrdbe na Lovčenu.

Dom in svet.

Ne odlašajte! Z odlašanjem se navadno nikamor ne pride. Posebno pa ne kaže odlašati z obnovitvijo naročnine na »Domoljuba« in druge naše časopise. Kdor pred Božičem doloži znesek 3 K, nam znatno olajša izredno veliko novoletno delo, sebi pa zagotovi redno nadaljnje prejemanje priljubljene nega časnika. Pravočasna obnoveitev

naročnine Vas ne stane niti vinarja več in ne povzroča nikomur posebnih težav. Torej čimprej, tem bolje!

Za nove naročnike, ki nam že sedaj pošljejo naročnino za prihodnje leto, imamo na razpolago še vse številke »Domoljuba«, v katerih izhaja sedaj veleznimiva povest »Rekruti«. Novim naročnikom, ki bi se priglasili šele po novem letu, seveda ne moremo postreči s to nagrado. Kdor torej želi imeti zastoj celo povest, naj se takoj naroči za prihodnje leto!

Preskrbimo ranjenecem v ljubljanskih bolnicah lep Božič! Obračamo se s tem posebno na našo ljubljansko okolico. Po ljubljanskih cerkvah so bila darovanja za zgoraj omenjeni namen, pripravi pa smo, da bo tudi ljubljanska okolica pomagala po svoje prirediti ranjenecem, ki so se borili za čast domovine in sedaj leže v ljubljanskih bolnicah, lepe božične dni. Ljubljanska »Ljudska kuhinja« se je pa blage volje izrazila, da je pripravljena sprejemati za božičnico tudi darove v blagu. Občinstvo v Ljubljani in okolici, ki je znano po plemenitosti svojih src, naj bi prineslo mnogo darov v blagu. Hvaležno se sprejemajo: jajca, moka, sladkor, sadje, orehi, pecivo, rozine, čaj, konjak, milo, cigare, cigarete, tobak, pipe, noži, palice, razglednice pisemski papir, perilo, užigalice, kompot, sir, kranjske klobase, dobra vina v buteljkah. Potrudimo se vsak po svoji moči, da napravimo ranjenecem v ljubljanskih bolnicah lepe božičnice, pri katerih bodo videli v dejanju, da naša srca sočustvujejo z njimi!

Junaki. Stotnik Vilibald Perko, brat oskrbnika jame v Postojni, se je na južnem bojišču tako odlikoval, da je dobil vojaški zaslužni križec z vojno dekoracijo. — Na južnem bojišču so bili odlikovani Lovrenc Šlibar, železničar v Ljubljani; Aleksander Tušek, slikar v Ljubljani, Franc Kosec, čevljar v Spodnji Šiški. — Državni in deželni poslanec Josip vitez Pogačnik je kot nadporočnik v evidenci na južnem bojišču. Vsled sijajnih njegovih uspehov je bil povišan izrednim potom za stotnika. Tudi njegov sin Branko vitez Pogačnik je dobil odlikovanje za hrabrost, ki jo je pokazal na bojišču. — Odlikovana sta bila z vojaškim zaslužnim križcem stotnika Ivan Kobe 17. in Josip Slavik 16. brambnega pešpolka. — Stotnik Jernej pl. Andrejka, doma iz Rov pri Kamniku, pisatelj knjige »Slovenski fantje«, se je tako odlikoval na južnem bojišču, da je dobil zaslužni križec z vojno dekoracijo. — Nadporočnik Julij Cesar pri 55. pešpolku je bil za izredno junaško vedenje na severnem bojišču odlikovan. — Odlikovan je bil s srebrno svetinjo I. razreda na severnem bojišču Franc Trojar, doma iz Podbrda. — Rezervist Jernej Kirbiš od dragonskega polka št. 5 je bil radi hrabrosti pred sovražnikom odlikovan z veliko srebrno svetinjo. — S srebrno kolajno II. vrste sta bila odlikovana korporal gorskega artiljerijskega polka štev. 3

Anton Babič, doma iz ljutomerskega okraja, in Maks Fanland iz ptujskega okraja.

Naše zakladnice. Matevž Lotrič v Dražgošah ima v vojni pet sinov in enega zeta. — Anton Peterca iz Bizovika ima tudi pet sinov v vojni. — Preteklo nedeljo je umrl v St. Andražu na Goriškem Andrej Paškulin, bivši obč. starešina. Zapušča sedem otrok, od katerih so štirje pri vojaki. — Šest sinov sta dala cesarju Ivan Mrzljak in njegova žena Jožefa iz St. Petra na Goriškem.

V tuji zemlji so pokopani. Na severnem bojišču je padel poštni uslužbenec v Ljubljani Jožef Štrus. Poročen je bil štiri dni, nato je moral v vojsko, kjer je našel častno smrt. — Na severnem bojišču je padel junaške smrti Franc Kotar, pismonoša iz Kandiže. — Na južnem bojišču je padel Josip Sinkovec, odvetniški kandidat v Ljubljani. — Na južnem bojišču je padel 38 letni črnovojnik 17. pešpolka Ivan Simončič, posestnik v Boldražu pri Metliki. — Koroški rojak dr. Rudolf Silan, sodnik v Mariboru, je padel na bojišču junaške smrti. — Na severnem bojišču je padel Jakob Šabec iz Zagorja na Pivki na Notranjskem. — Na južnem bojišču je padel Ivan Moran, sluga ljubljanske banke za trgovino in obrt. Doma je bil iz občine Predoslje pri Kranju in zapušča vdovo in 4 nepreskrbljene otročiče. Nedavno je bil na bojišču za svojo hrabrost povišan za korporala.

Nesreče. Iz Celovca poročajo, da se je dne 4. decembra zjutraj zgodila v predoru pod Karavankami med Jesenicami in Področjo velika železniška nesreča. V predoru so bili na enem tiru štirje delavci, ki so nekaj popravljali. Predor ima sicer dva tira in tudi delovodja je delavce opozoril, da gre od Področja proti Jesenicam jutranji brzovlak št. 701. Delavci so se sicer izognili, a v naglici in zmešnjavi so prišli vsi štirje na napačni tir, tako da jih je stroj zagrabil in vrgel ob steno v predoru. Vsi štirje so bili nevarno ranjeni prepeljani v bolnišnico v Beljak, a težko da bodo okrevali tako hitro. — V četrtek popoldne sta dva uslužbenca plinarne popravljala na Bregu v Ljubljani v zemlji se nahajajočo počeno plinovno cev. Ko sta hotela priklopiti mesto počene cevi celo, se je odmašila ter je plin v nji brizgnil s tako silo, da sta se oba takoj onesvestila. Na pomoč sta najprvo priskočila dva vojaka ter sta s pomočjo drugih ljudi enega še spravila k zavesti, 51letni vdovec Janez Sitar iz Zgor. Šiške pa je bil takoj mrtev in so potem na odredbo policijske komisije njegovo truplo prepeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu. Nesrečnež je zapustil tri nepreskrbljene otroke. Plinova cev je bila le dobrega pol metra v zemlji in delavca tudi nista bila globlje, pa vendar se je zgodila nesreča. — V petek ponoči je umrl nenadno v Spodnji Šiški 55letni duinar Ivan Bernig. Zvečer je še v neki gostilni pil, nato je pa šel ležat v neki hlev, kjer so ga

kmalu nato našli mrtvega. Zadel ga je najbrže mrtvoud.

Oglasili so se. Franc Klun iz Male mlake pri Ribnici je bil na severnem bojišču. Eden njegovih tovarišev je pisal doma, da je bil ubit od šrapnela. Vsi so temu verjeli in ga smatrali za mrtvega. Sedaj se je pa oglasil iz ruskega ujetništva. — Podobno se je zgodilo tudi z Jožefom Janežičem iz Ilovce pri Ljubljani. Tudi ta »mrtvi« se je sedaj oglasil in pisal, da se nahaja v ruskem ujetništvu. — Mladenič Eduard Mavrič iz Medane, ki ni pisal z bojnega polja svojim staršem od srede septembra dalje, se je sedaj spet oglasil, kakor nam poročajo, ter razveselil svoje žalostne starše z veselimi poročili, da je živ in zdrav. — Pavel Ličen, mizar v Gorici, o kateremu se ni vedelo dolgo časa, kje da je, se je sedaj oglasil s pismom iz Niša na Srbskem, kjer se nahaja v ujetništvu.

Pogreša se Ivan Boštjančič iz Strug pri Dobropolju. Zadnjič je pisal z bojnega polja 30. septembra. Če bi kdo kaj vedel o njem, naj blagovolji sporočiti njegovi ženi Frančiški Boštjančič, Struge pri Dobropoljah.

Prošnja. Matevž Ozbič iz Loma pri Črnomvrhu prosi, da bi mu sporočil, ako kdo kaj ve o njegovem sinu Francu Ozbiču, ki služi pri pehotnem polku št. 97., stotnija št. 15. Že od konca avgusta ni nobenega poročila o njem.

Iz vlaka je padel Janez Kristan iz Repenj pri Vodica. Zadnjič je pisal iz Ljubljane 18. oktobra. Njegovi tovariši so pisali domov, da so bili 40 km v Galiciji ko je Janez Kristan padel iz vlaka in si razbil glavo. Če bi kdo kaj natančnejšega vedel o njem, naj blagovolji sporočiti njegovi sestri Ivani Kristan v Repnah. št. 38. pri Vodica na Gorenjskem.

Novi škof na Koroškem je postal dr. Adam Helfter.

Slovenski vojaki so še vedno v Genta. Vojak Slovenec, ki služi pri avstrijskih motornih baterijah, piše z dne 18. pr. m. iz Genta med drugim tudi to-le: Dosedaj smo imeli vedno lepo vreme, zdaj pa že en teden sneži in dežuje. To je dobro za nas, da smo zdaj pod streho. Zadnjikrat smo streljali 15. oktobra pred Antwerpom. Pokalo je tri dni in tri noči tako, da Vam ne morem povedati. Krogle so letele tako kot muhe po zraku. Hvala Bogu, od nas ni nikogar zadelo. Padale so pa krogle jako blizu nas na cesto. Ko je krogla padla, je pesek tako na nas kropil, kakor da gre dež. Vsega smo se navadili, samo tistega ne, ki nam vlak prevrne. Zdaj se je to že dvakrat zgodilo. Prvič je bil ubit naš stotnik (stotnik Amann ob železniški nesreči pri Lüttichu. Op. ured.), drugič pa dva vojaka. Železnice se zato najbolj bojimo. — Pismo je hodilo iz Gen'a 12 dni.

Železni borci. Poveljniku 3. armadnega zbora generalu Colerusu pl. Geldernu je povodom odlikovanja čestital tudi kranjski deželni predsednik. General se je za čestitko presrečno zahvalil in med drugim tudi pisal: »Moji

ljubi rojaki, Kranjci, se krasno bore; ostali so v vsakem oziru zvesti njih navadam. Častno in veselo je s takimi železnimi borci iti proti sovražniku.«

Viktor baron Hein, bivši kranjski deželni predsednik, je, kakor smo že poročali, 8. t. m. umrl na Dunaju. Dosegel je starost 65 let. Kranjecem je njegovo delovanje na Kranjskem, kjer je bil dolgo let deželni predsednik, še v spominu. N. v. m. p.!

Skladatelj pater Hartmann, ki je pred leti osebno vodil velik koncert v ljubljanski stolnici, pri katerem se je proizvajal njegov »Sv. Frančišek«, je umrl 6. t. m. v monakovskem sanostanu. Star je bil 51 let in je nekaj let sem bolehal na srčni bolezni.

Sirote. Pretekli teden je v ljubljanski tobačni tovarni zadela kap delavko Nežo Selanovo iz Glinc. Bila je takoj mrtva. Njen mož je pri vojaki, doma pa dve siroti, katerim je Bog sedaj vzel še mater.

Dolgo spanje. V vojaško bolnišnico v Mariboru so pripeljali nekega ranjenega vojaka, rodom Čeha, ki je spal neprestano dvanajst dni. Zbudili so ga le toliko, da so mu dali malo jesti in piti. Zdravniki se zanj posebno zanimajo.

Ropar. Rezervni korporal 27. pešpolka, gostilničar Mayer z Zgornjega Štajerskega, je oropal padlemu stotniku Ferlincu 22.000 K in pobegnil. Dobili so ga v Debrecinu. Ne bo se mu dobro godilo.

Za »Rdeči križ« se je nabralo na Drenovem griču—Lesno brdo 260 K 50 h. Za nabrani denar se je nabavilo: rokavic 48 parov, nogavic 20 parov, krp za noge 100 parov, opasnica 14, zapetnikov 62 parov, snežnih oglavnic 25, dokolenic 24 parov. To se je razdelilo med 33 vojakov-domačinov, 25 vojakov nastanjenih na Vrhnik, nekaj se je oddalo c. kr. poveljstvu na Vrhnik, nekaj pa odposlalo v Ljubljano za 17. pešpolk. Vsem darovalcem tisočkratni: Bog plačaj! — Šolsko vodstvo Drenov grič.

Denar vojnim ujetnikom v Srbiji in na Ruskem se pošilja poštne prosto pri vsakem poštnem uradu. Mednarodna nakaznica se izpolni tako: Na odrezku se na sprednji strani zapiše, kakor po navadi, kdo pošilja, na zadnji strani odrezka, komu se pošilja, kjer pa se po navadi naredi naslov, tisto izpolni pošta.

Darilo američanskih otrok in Kranjska. Američanski otroci so nabrali božičnih daril za uboge sirote padlih vojakov. Te dni je prišla posebna ladja v Genovo in oddala za avstrijske otroke daril v vrednosti 2 milijonov K. Ta darila pridejo okoli 15. decembra na Dunaj, odkoder se bodo razdelila po posameznih deželah. Ko pridejo darila za našo deželo v Ljubljano, se bodo iz središča v Ljubljani razdelila. Deželni odbor je poslal na vse župne in županske okrožnice s pozivom, da takoj javijo deželnemu odboru, koliko potrebnih in revnih otrok sirot padlih vojakov je v dotični občini. Vsi ti ura-

di se tudi potom časopisja prosijo, da to čimprej store, da ne bodo revne sirote prikrajšane.

Hötendorff odlikovan. Cesar je podelil načelniku generalnega štaba Conradu pl. Hötendorffu vojaški zaslužni križ I. razreda z vojno dekoracijo.

Nadvojvoda Friderik je bil odlikovan od cesarja z najvišjo vojaško častjo: postal je feldmaršal. Na tem odlikovanju mu je čestital tudi kranjski deželni glavar, ki je prejel sledeči odgovor: Gospodu dr. Šusteršiču, deželnemu glavarju, Ljubljana. Najpristranejšje se zahvaljujem za prijazne čestitke avtonomnega zastopa dežele Kranjske se spominjam s ponosnim zadoščenjem junaškega nastopa naše hrabre armade in delim z Vami trdno zaupanje v končni uspeh. — Nadvojvoda Friderik.

Zaslužena pohvala. Josip Pavlin, korporal pri 17. pešpolku, je šel lansko leto prostovoljno k vojakom. Letos se je boril v Galiciji, kjer je v boju dne 26. avgusta dva ruska infanterista in enega častnika ujel. Njegov nadporočnik je ta junaški čin takoj sporočil na Dunaj, odkoder je prejel Josip Pavlin sedaj pohvalo in bil imenovan za korporala Doma je ta naš junak iz Dolenjega Logatca in se nahaja sedaj v bolnišnici v Bruku, ker je bil v boju z Rusi ranjen.

Generalu Franku je ob priliki zavzelja Belgrada častital naš deželni glavar v imenu Kranjske. Za častitko je prejel sledečo zahvalo: Belgrad, 5. decembra. Vesel ginjen vsled srčnih častitk, katere ste izrazili v imenu dežele Kranjske meni in mojim hbrabrim čestam k zavzetju Belgrada, prosim, da blagovolite sprejeti, našo najodkritosrčnejšo zahvalo. Frank, general pehote.

Materina slutnja. Zasebna sporočila in tudi uradni zamek izgub so naznanili, da je padel France Modec od Sv. Gregorja na severnem bojišču. Vsi so bili uverjeni, da se ne vidimo več, le mati njegova je še vedno upala, da to ni resnica. Kar srce mi ne da misliti, da bi ne prišel. In res materino zaupanje je bilo poplačano. Dne 4. decembra je došlo pismo iz Tambora na Ruskem, da je sin ondi v bolnici in mu ni slabo, tudi ranjena roka je že boljša. — Pisal je tudi Ivan Brinšek, ki so ga šteli med mrtve, iz ruskega bojišča.

Ne dajmo se plašiti. Naši sovražniki nas ne morejo pobiti z jeklenim orožjem, dasi je njih sila tako velika — segli so torej po njih starem orožju zvičaj in laži, s katerim so se bojevali že toliko let proti Avstriji. Vse jim pride prav. Zdaj je pošil Rus naše junake, zdaj je ves generalni štab ujet, zdaj je vsa Ogrska zasedena, zdaj je šel cel vlak z vojniki v zrak, zdaj se je izgubil vlak z obleko in proviantom, zdaj nam je napovedala Italija ali Bolgarija vojsko — in tako naprej. Namen teh laži je viden. Vendar se najdejo plašljivci, ki verujejo vsaki taki laži in naj bo še tako debela — verujejo tudi inteligentni ljudje, ki bi lahko presodili in po-

mislili kak pes moli sem tace: Samo razburiti in oplašiti nas hočejo, ustaviti hočejo naše požrtvovalno delovanje za vojsko, zato, da ne bi dobila vojska podpore in moči. En zgled: Raznesli so, da je pobegnil visok cerkveni dostojanstvenik z denarjem, ki je bil nabran za Rdeči križ. Posledica je bila ta: V neki župniji na Gorenjskem, kjer so premožni kmeti, je dobil župnik samo 6 kron! — in to zato ker so menili ljudje, da denar tako ne pride v roke Rdečega križa. Zaradi zlatnine, ki smo jo nosili za srebrni križ, ki skrbi za živež tisočih revežev, se je raznesla ista stvar. Ako prinesejo listi ugodna poročila, hite ljudje trditi, da je vse zlagano, ako prinesejo slaba poročila, tedaj potrjujejo: Slabo nam gre, vse bo propadlo, toliko je izgube. Ljudje božji! kaj poslušate take besede!? — Vojska gotovo ni zabava, ne za nas ne za naše sovražnike, gre se pa zato, da bo enkrat mir, da se bo mogla Avstrija svobodno gospodarsko razvijati — mi trpimo, sadove bodo uživali naši otroci. Kakšno neznosno stanje pa je bilo že nekaj let sem? Zaničevanje, grožnje in podpihovanje v državi in izven nje. Avstrija gnila skozi in skozi, njeni pridniki, njene razmere, vse za nič. In ta skrita vojska nam je škodila bolj kakor očita. Draginja je rastle, potrebe za vojaštvo so naraščale, nemir se je poznal žalostno pri veliki trgovini, rastle so tudi narodna nasprotja — vse pod plačanim podpihovanjem drugih držav, nemoralni listi so podkopavali ugled države, cerkve in vsega kar je dostojno. Tudi tu je bil namen viden. Slava Bogu! Grozde je bilo lisici prekisl. Avgusta so hoteli biti Rusi na Dunaju, Srbi v Zagrebu — Rusov je pobitih par sto tisoč, Srbi živih nekaj sto tisoč. Rusov svoje zadnje moči — nad gnezdodom zarot in umorov velika cesarska zastava. Ferdinandova misel, za katero je šel v smrt — živi, bo živela. Bodimo vstrajni in pogumni. Upajmo, delajmo in molimo. Naši vojaki v vojski na polju, mi v vojski doma. Vsak naj uvažuje in razume težaven in resen čas. Naj bo naša molitev trden okop, ki varuje naše vojake, naj bo neporušen zid za katerim stoji varno Avstrija. Kdor bo dvomil o srečnem izidu vojske, če vidi klečati oboroženega resnega moža pred Bogom, o pasu sabljo, v rokah rožni venec? — Vojak oborožen z rožnim vencem je nepremagljiv. Francija noče zmage, ker prepoveduje vlada molitve in brani umirajočim tolažila svete vere, Anglija noče zmage, ker se baha brezvestno da hoče voditi vojsko več let, ruski vojaki gredo zaspano v boj, Rusija se vojue podpihana od Angleža in v ljudstvu ni razuma ne volje. Bodimo pogumni, prenašajmo žrtve kot so jih prenašali naši dedje, ko je trajal francozki nemir dvaindvajset let in se niso branili naši dedje dati cesarju vse, do zadnjega vinarja in poslednje kaplje krvi. Mi nismo več vajeni hudega, samo gladko in ravno naj nam bi bilo vse. Padel je, toži tu ta, tam oni. Velika in sveta je ta žalost — ali

Bog je poslal svojo deklo po svoje zveste hlapce, venčani zvestobe se bližajo Njegovemu prestolu.

»Dokler sije solnce božje, cvete gorra in planjava, bo sijalo naše orožje, se bo pela naša slava.«

Avtomati in barake za sladkarije, ki rasto po mestih in vaseh kakor gobe po dežju, so prava kvarila otrok, posebno v Ljubljani, kjer skoraj ne moreš narediti koraka, da ne bi naletel na žensko, ki sedi ves ljubi božji dan poleg par kumernih piškotov; ali na avtomat, ki vabi s svojim ličnim obrazom otroke, da mečejo v prva njegova usta denar in dobijo iz njegovih spodnjih ust slaščico. In zdaj uči otroka varčnosti! Časi so dragi, tudi otroke je treba vzgajati v varčne gospodinje in trezne može — pa ga moti na vsakem oglu in mu obuja lakomnost. Vsak vinar znese k barakarici, v avtomat. Škoda je velika. Če more izhajati poleg tega toliko žensk in toliko avtomatov, potem je jasno, da izmečejo otroci, oziroma stariši in prijatelji dosti denarja vun — zato da si kvari otrok želodec in značaj — kajti polakomnjen otrok si ve najti denar, da zadostuje svoji želji po slaščicah.

Zgodnje korenje. Neki vrtnar piše: Posledice vojske se bodo poznale tudi pri vrtnarstvu. Vsled pomanjkanja živil bo večja prodaja in zmanjkalo bode pomladi zelenjave, posebno korenčja; treba je torej poskrbeti, da dobimo pomladi korenje. Je nekaj novih vrst korenja, ki niso občutljive za vreme in mraz in to je posebno »Gverandsko korenje«. Zasejati ga je treba še po zimi, januarja, ko niso tla več zamrznjena, če se povrne potem tudi sneg in zmrznjeno tla zopet, ne dela to korenju nikake škode. Seje se v 20 do 30 cm razdalje v vrstah ali na redko po cellem. Ljubi rahlo suho zemljo. Da skali seme hitro, ga je treba namočiti v vodi, da se prav razseje, ker se obesi kaveljnasto seme s pestjo prsti ali pepela. Ko zaseješ zagradi le na rahlo z zemljo, potlači z deskami, pokrij potem prst s slamo in korenje bo vzrastlo kmalu. Naredi okroglasto podolgaste okusne korene.

Sveti Oče za katoliška društva. V poslanci na škofo in nadškofe piše Sveti oče o društvenem življenju: Ker pa je spodbuda za očitno priznavanje vere in temu odgovarjajoče življenje ljudi najbolj odvisna od tega, da se bratsko navdušujejo in med seboj tekmujejo z lepim zgledom, zato živahno pozdravljamo, ako neprestano nastajajo nova katoliška društva. In ne želimo samo, da se ta društva razcvitajo, ampak hočemo, da stoji njih okrepitev pod našim varstvom in našim pospešiteljstvom; ta okrepitev ne bo izostala, če se bodo vedno in zvesto izpolnjevali oni predpisi, ki jih je sveta Stolica dala in bo dala. Vsi oni pa, kateri v takih društvi posvečujejo svoje moči Bogu in cerkvi, naj ne pozabijo na besede božje modrosti: »Poslušen mož bo govoril o zmagi«; kajti ako ne bodo Boga poslušali, s tem da se podvržejo cer-

kvenemu poglavarju, bodo zaman iskali pomoči božje in njihovo delo bo brezuspešno.

Papež Benedikt XV. o protialkoholnem boju. Predsednik italijanske protialkoholne zveze »La Nuova Crociata«, profesor Rudolf Bettazzi iz Turina se je dne 22. novembra poklonil novemu papežu. Poročal mu je o ciljih in delovanju protialkoholne zveze in sv. Oče jo je pohvalil kot zelo dobro stvar. Bettazzi je omenil tudi težave, nasprotstva, sovražnosti in pičila sredstva, ki ovirajo abstinenco delovanje. Sveti oče ga je obodril, rekoč, bodite pogumni in kljub vsem oviram nadaljujte delo. Besede novega papeža naj bodo tudi našim redkim protialkoholnim bojovníkom v tolažbo in vzpodbudo. Srčno naprej proti zmagi alkoholizmu!

Narodovo trpljenje ob vojski. V Zlebin pri Mirni je žena Alojzija Sladiča izvedela, da je njen mož kot vojak umrl v bolnišnici na Ogrskem. Na dan sedmine po rajnem možu je poročila. Na dan poroda pa je izvedela, da ji je umrla njena mati. Ali ni to hudo?

Bivša avstrijska cesaričina Štefaniija, žena pokojnega prestolonaslednika Rudolfa, kot strežnica »Rdečega križa«.

Božičnica vajakom. Na dunajskem severovzhodnem kolodvoru je zaposleno več sto rok z zavijanjem in spravljanjem božičnih daril vajakom na bojnem polju. Odposlali bodo 4000 zabojev. V zabojih je 1 milijon paketov leca, 300.000 lesenih pip, 300.000 paketov ogrskega tobaka, 300.000 vžigaličnih škatlic s prižigalno napravo, 12¼ milijona cigaret, 700.000 višnjevih cevč za kajenje cigaret, 1 milijon komadov mila in 1 milijon božičnih taborskih razglednic s cesarjevo sliko, ki ima okvir iz smrekovih vejic, vejice so obвите s trakom v barvah Avstro-Ogrske. — V vsakem zaboju je tudi par smrekovih vejic. — Odpošljejo poleg tega še 1 milijon steklenic likerja, vsaka steklenica po ¼ litra; to gre posebej v 8000 zabojih, vsak zaboj ima prostora za 125 steklenic. Potem pridejo še darila za 20 tisoč častnikov.

Vojak in sv. rožni venec. Mogoče bo kdo rekel: puško v roke vojaku, ne

pa rožni venec. Da, prav je, vojak ne sme puške iz rok pustiti. Mojo puško je krogla razbila, šel sem k mrtvemu vojaku po puško in ta jo je krčevito stiskal k sebi, kakor da se še mrtev ne sme ločiti od nje. Vendar pa ima vojak lepo priliko vzeti včasih tudi rožni venec v roke. Na marših je sveti rožni venec kot nalašč, da vojaka poživlja in mu moč daje, da ne obnemore. Na straži mu je najboljšo sredstvo, da vstraja, ga varje pred zaspanostjo in mu krajša dolgi čas. Tudi v bojni črti, ko včasih po več ur ne sme in ne more z svojega mesta, se tolaži in navdušuje s svetim rožnim vencem. Posebno pa lepo služi sveti rožni venec ranjenim in bolnim vojakom po bolnišnicah, posebno v tujih krajih, kjer ni domačega berila na razpolago. Ni ga sredstva, ki bi bolj služilo za kratek čas, trpljenje in tolažbo, kakor ravno sveti rožni venec. In če primerjamo žalostni del svetega rožnega venca: »Kateri je za nas krvavi pot potil.« Ko nas na marših le »vodení« pot poliva, zmislimo se na Njegov »krvavi« pot in takoj smo potolaženi. »Kateri je za nas bičan in s trnjem kronan bil.« Ko nas doleti kaka nesreča, da nas poškoduje krogla ali bajonet, koliko laglje trpimo, če se zmislimo na Njegove svete rane in Njegovo trpljenje. »Kateri je za nas težki križ nesel.« Naše rame so utrujene od tonistre in puške, pa kaj je to s primerom s težkim križem, pa kaj je s to primerom s težkim ne vse krvave. Če to premišljujemo, niti ne čutimo nič na svojih ramah. »Kateri je za nas križan bil.« Tudi nam se morebiti bliža smrt, saj smo jo tudi zaslužili z različnimi grehi. On pa najpravičnejše in najnedolžnejše umre na križu le zato, da nas reši. Če to premišljujemo, s kakim veseljem in pogumom gremo, če treba, tudi v smrt, da izpolnimo prisego »za cesarja in domovino«. In ko Ga v duhu vidimo na svetem križu, ko izroča svojo dušo v roke nebeskega Očeta, priporočimo tudi mi svoje duše v Njegove svete roke. Po Njegovih besedah: »Dajte cesarju, kar je cesarjevega in Bogu, kar je božjega.« Torej svoje telo do zadnjega vzdihljaja in do zadnje kaplje krvi za cesarja in domovino, a svojo dušo pa svojemu Stvarniku. Vse to pišem iz lastne izkušnje, in ko sem videl nekako poživljene in potolažene one, ki so opravljali to pobožno molitev. Zato, dragi sovojaki, v roke sveti rožni venec, pa tudi Vi, domači, posebno sedaj, ko po nekaterih župnijah opravljate pri zornicah rožnovenko pobožnost namesto meseca oktobra, udeležujte se je vsak dan. Tudi doma zvečer ne pozabite te lepe in krasne molitve. Marija, kraljica svetega rožnega venca, katero v svetem rožnem vencu tolikokrat z angeljskim pozdravom pozdravimo, je tudi »tolažnica žalostnih«, nas bo tolažila v tem žalostnem vojnem času, da ga laglje preživimo. Spominjajte se v Vaših molitvah doma tudi nas vojakov! Z Bogom! — Črnovojnik.

Zelo pomemben spomenik. Amerikanski republik Chile in Argentinja

sta imeli pred leti prepir radi meje, ki je kazal postati zelo nevaren. Škofa Bonavente v Argentini in Lara pl. Anend sta se obrnila do angleškega kralja s prošnjo, da naj razsodi v tem prepiru. Posrečilo se je sovražnosti poravnati. V zahvalo za to se je vsled truda omenjenih dveh škofov nabralo toliko denarja, da so dne 13. marca l. 1903 postavili na 3900 m visoki mejni gori med Chile in Argentino velkansk kip Kristusa. Na tem kipu se nahaja sledeči napis: »Prej naj se izpremene te gore v prah, preden bodo ljudje Argentine in Chile zlomili vez prijateljstva, katero so ohranili in položili k nogam Kristusa Zveličarja!«

Cesarjevo ponižanje. Ko je francoski cesar Napoleon III. leta 1870.-1871. v vojski s Prusi videl, da je premagan, je poslal generala Brilla k pruskemu kralju s sledečim lastnoročnim pismom: »Gospod brat moj! Ker nisem mogel umreti sredi svojih čet, mi preostaja le še, da polagam svoj meč v roke Vašega Veličanstva. — Vašega Veličanstva dobri brat Napoleon.« Pruski kralj Viljem, ki se je tako kot francoski cesar Napoleon nahajal na bojišču, je odgovoril generalu, da sprejme cesarjev meč in pričakuje častnika, ki bo pooblaščen za pogajanja o predaji. Tako se je moral ponižati nekdanji vsemočnejši francoski cesar Napoleon III., ki je bil zadnji francoski cesar.

Evangelij za svetovno vojsko. Prvo nedeljo v mesecu avgustu, to je bilo dne 2. avgusta, ko se je vršila po vsej Evropi mobilizacija, je pripovedoval nedeljski evangelij, kako je Jezus jokal nad Jeruzalemom in govoril: O, da nisi spoznalo ta tvoj dan, kaj služi tvojemu miru; sedaj pa je skrito tvojim očem; prišli bodo nad te dnovi itd. — Ali je bil to samo slučaj, ali božja odločba, da se je svetovna vojska pričela s tem evangelijem?

Rudniška nesreča v Ameriki. — 5 Slovencev ponesrečenih. V Sibley rudniku se je prve dni meseca novembra pripetila velika nesreča, ki je zahtevala več človeških žrtev, med njim tudi pet Slovencev. Imena ponesrečenec so: Frank in Ferdinand Antončič, Jožef Skušek, Jožef Hamer in George Florijant. Rešili so prišli čez več dni do J. Skuška, ki je bil še pri življenju ter so ga hitro rešili od tramov, med katerimi je bila njegova noga ujeta in so ga prenesli v bolnišnico, kjer bo mogoče ozdravel. Mogoče tudi, da mu bodo morali odrezati nogo. Uro pozneje so naleteli na truplo Frank Antončiča. Drugi dan ponoči okrog 11. ure so potegnili iz jame truplo Jožefa Hamerja in zopet drugi dan zjutraj truplo Ferdinanda Antončiča. Trupla vseh treh so spremila na dan, ko je bil eden ali drugi pokopan, vsa slovenska društva v cerkev in na pokopališče. Florijanta pa še niso našli.

Avstrijski feldmaršali. Med avstrijskimi feldmaršali je posebno znan Radetzky, ki je postal leta 1836. feldmaršal. Leta 1867. je imenoval cesar zadnjega feldmaršala. Bil je to knez Švar-

cenberg. 47 let torej ni bil imenovan nobeden feldmaršalom, sedaj pa je bila ta najvišja vojaška čast podeljena nadvojvodu Frideriku, vrhovnemu poveljniku avstro-ogrskih armad.

Sadjarški tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče, ki se hočejo praktično izvežbati v obrezovanju in oskrbovanju drevja, vcepljenju in gojitvi drevja v drevesnici. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 15. maja 1915. Sprejme se šest vajencev v starosti od 16 let naprej. Sadjarški vajenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali pa domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu, pošta Kandija na Kranjskem, do 5. januarja 1915.

Viničarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče iz vinorodnih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v vseh potrebnih vinogradniških in trtičnih delih. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 31. oktobra 1915. — Sprejme se osem učencev v starosti od 16 let naprej. Viničarski učenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. — Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali pa domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu, pošta Kandija na Kranjskem, do 5. januarja 1915.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4 $\frac{3}{4}$ % brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Dopisi.

Iz Boštanja. Tudi naši fantje in moške se hrabro vojskujejo. Anton Lisec iz Preske štev. 2 je bil odlikovan na severnem bojišču s srebrno hrabrostno svetinjo prvega razreda. Zaslužil si jo je s smrtnonevarnim poizvedovanjem po sovražnikovih skrivališčih. Olikovane je bil priden ud naše mladeniške Marijine družbe. Kdor je zvest Bogu, je zvest tudi cesarju.

Iz Škocijana pri Mokronogu. Voditelj tukajšnjega boletnega urada Fr. Šprajcar je na Podolskem v ruskem ujetništvu, odkoder je pred kratkim

pisal. — Pretečeni teden se je v gozdu pri Dobruški vaši ponesrečil Janez Kerhin iz St. Jernejske župnije. Debela bukev je padla nanj in ga zmečkala, bil je takoj mrtev. — Vina je v naših krajih precej, kupcev pa zelo malo. Ako bi kdo želel kupiti dobro kapljico, naj se obrne na tukajšnjo »Kmetisko zvezo«, ki posreduje pri prodaji in naznani kupcem naslove onih vinogradnikov, ki imajo na prodaj dobro in pristno vino.

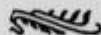
Moravče. Prireditve za volno za vojake je izvrstno uspela. Dvorana polna do zadnjega kotička, igralke pa so igrale kot še nikoli: z veseljem in vnemo, ker so se zavedale blagega namena, radi katerega so ob tem hudem, vojskinem času nastopile na odru. Posebno pozornost so vzbujali tudi šolski otroci, ki so tako ljubko izvrševali svoje vloge. Za volno smo dobili 130 kron. Najiskrenejša zahvala gospodičnam učiteljicam za trud in požrtvovalnost. — Junak moravske doline, Janče Groboljšek (Grilčev iz Česnjic), korporal 17. pešpolka, bivši predsednik našega Orla, nam piše: »Skoro pet mesecev sem zdrav preživel pri »stricu« Rusu. Kjer je bilo bolj nevarno, sem se prostovoljno javil. Na eni strani Marija, na drugi angel varuh, pa hajd med najgostejše krogel. Dobil sem dve pohvali od višjega vojnega poveljnika, kateri mi je izročil g. generalni major, dne 5. novembra pa mi je med sviranjem godbe g. oberst pripel svetinjo za hrabrost.« Sam piše tudi, da mu je obljubljeno še eno odlikovanje. — Posnemanja v redno. Naši trgovci so sklenili, da letos ne bodo dajali stenskih koledarjev, ampak so dali raje primeren dar za volno za vojake. Pametna misel, ki naj bi našla mnogo posnemačev. — Pomozna akcija za vojake domače fare je izgotovila pod skrbnim vodstvom naših gospodičn učiteljic 56 snežnih kap, 45 parov dokolenk, 19 parov kolenic, 28 trebušnih pasov, 35 parov rokavic in 21 ovijalk (šerp). Dekleta in šolarice se pridno pleto, tako da bodo skoro vse domače vojake oblekle. Bodite uverjene, da so vam vojaki iz srca hvaležni.

Št. Janž. V nedeljo, dne 6. decembra, se je vršila proslava 66letnice vladanja našega presvitlega cesarja Franca Jožefa I. v korist »Rdečemu križu«. Proslava se je ponovila na praznik Brezmadežnega spočetja Marije Device v isti namen. Udeležba je bila obkrajat ogromna, nad 400. Tudi denarni uspeh to dokazuje. Vstopnina s prostovoljnimi prispevki je obkrajat znašala 288 K. 200 K se je takoj poslalo c. kr. okr. glavarstvu v Krškem v božične namene. 45 K se je porabilo za volno za gorko obleko vojakom pozimi. Nekaj je bilo stroškov zaradi obleke mnogoštevilnim osebam, ki so nastopile na odru. Poudariti se mora, da so vse osebe, ki so na odru, nastopile, posebno pri obnovitvi, izvršile svojo nalogo v nastopih brez najmanjše napake. S tem priznanjem bodi izrečena najlepša zahvala za požrtvovalnost, trud in dobro

voljo: igralkam, šolskim otrokom, vsem onim, ki so pomagali pri odru in napravljanju osebja in končno tistim, ki so prireditve aranžirali.

Na Mirni se poljski begunci množijo. Neka Katarina Viščuk je tu porodila enega Teodorčka. Ta pa ni maral živeti na tuji zemlji. Precej drugi dan je zapustil Mirnsko dolino solz in se preselil med angelce v svojo pravo domovino. — Druga begunka Julka Makuh pa je pomnožila poljski rod za eno Ančko. Ta pa živi in se dobro redi.

Vače. V domači občini je bilo izmed 24 nabornikov pretekli teden 13 potrjenih, po ostalih občinah tudi precejšnje število naših faranov. Iz vojske večinoma pišejo. Naš organist je pisal iz ruskega ujetništva. Nadomestuje ga g. Dežman, ki smo mu za lepo orgljanje prav hvaležni. — Zadnji Radeckijev veterani Ivan Mavrič je bil pri nas pokopan dne 12. t. m. Bojeval se je leta 1848. na Italijanskem Naj v miru počiva!

Kolera.

(Konec.)

Pettenkofersove študije o kolero pa niso zadovoljile učenjakov; preveč nejasnega jim je bilo v njegovem razlaganju. Poleg tega so povdarjali, da Pettenkofers ni še odkril tistega, kar je pri kolero bistveno, t. j. kal kolere. Seme kolere, o katerem je Pettenkofers govoril, to seme še ni nihče videl, in zato se je zdelo vsem vsa razlaga Pettenkofersa kot domišljija učenjaka brez prave podlage.

Leta 1884. pa je učenjak Koch našel pravega provzročitelja kolere, seme, katero je bilo vsakemu lahko vidno. To seme je imenoval Koch »komabacil«. S tem, da je bil ta bacil odkrit, se je pa iznova začelo študiranje, kako se to seme širi? Koch je razlagal, da se seme pojavi v vodi, razširi pa da se najbolj potom ljudi.

Leta 1892. je izbruhnila v Hamburgu kolera. Ruski izseljenci v Ameriko so baje prali njih umazano perilo v hamburškem pristanišču in na ta način se je okužil mestni vodovod, ki dobiva vodo iz pristanišča. To je bilo domnevanje, ker nihče ni videl izseljenecv priti in še manj bacile kolere v vodi plavati. Toda domnevanje samo je provzročilo, da je bilo mesto in pristanišče Hamburg proglašeno kot okuženo in vsak Hamburgčan spoznan kot nevaren človek. Mesto Hamburg in pristanišče je bilo zaprto tako kot so v vojski trdnjave, n. pr. Krakov sedaj, in vsako stanovanje v Hamburgu so razkuževali. Po vsej Nemčiji je nastalo vsled strahu pred kolero veliko vznemirjenje.

Medtem pa se je vnel boj med učenjakoma in raziskovalcema kolere Pettenkofersom in Kochom. Prvi je, kakor smo že prej omenili, trdil, da kali seme kolere v zemlji, ki je onesnažena po človeških in drugih odpadkih; drugi

pa je trdil, da »komabacil«, ta provzročitelj kolere, v vodi živi in se razširja ob epidemijah od ljudi na ljudi.

Če bi bila ta zadnja razlaga prava — je dejal Pettenkofers — potem bi zadostovale že ene same spodnje hlače, v katerih bi se nahajali »komabacili«, da bi se okužilo v par dneh lahko milijonsko mesto. Samo nekaj teh bacilov naj bi prišlo v vodo, katero bi ljudje pili, in cela mesta so lahko okužena. V črevesu za kolero umrlega človeka se nahaja milijone teh bacilov ali semen kolere. Z njimi bi se lahko umorilo vsaj enega človeka, tako je trdil Pettenkofers, ako se domnevanja učenjaka Kocha prava.

Koch je poslal Pettenkofersu nato veliko množico takih semen kolere. Pettenkofer in njegov učenec Emmerich sta dala pol biljona teh semen v kozarec vode in jih izpila. Vsekakor je bila to zelo nevarna poizkušnja. Vsa Nemčija je gledala z začudenjem na ta dva moža. Slišali so se tudi glasovi, da bosta s tem okužila Monakovo, kjer sta se nahajala, in celo Bavarsko. Toda nič se ni zgodilo. Niti eden ni vsled tega obolevljal na kolero.

Seveda bi sedaj Pettenkofers lahko trdil, da razlaga učenjaka Kocha ni prava. Razlaga namreč, da se kolerino seme ali bacil širi najbolj po vodi med ljudmi, v črevu ljudi pomnoži, in potem občevanja okuženih ljudi nastane epidemije. Toda Pettenkofers ni tega trdil, temveč je pripoznal zaslugo Kochu, da je našel seme »komabacil« kolere; ostal pa je še nadalje pri svoji trditvi, da potrebuje to seme za rast in razvitek potrebnih ugodnih tal.

To je ostalo še do danes. Mnogo je ljudi, katerim seme kolere, četudi se nahaja v njih črevesu, prav nič ne škoduje; mnogo pa jih je tudi, v katerih se seme kolere zelo hitro množi. Vsekakor so pa učenjaki še danes mnenja, da je od zemlje mnogo odvisno, ali se seme kolere množi ali ne. Trdijo celo, da se pri epidemijah zanese kolera iz enega kraja v drugega na krempljih živali, na črevljih ljudi, po jarkih leno tekoče vode in po žuželkah. Če pade tako zanešeno seme na ugodna mu tla, se razširi. Iz tal v človeka pa pride tako seme tudi največkrat potom poljskih in sobnih muh, ki sedajo v kuhinjah na jedila, katera potem ljudje uživajo.

Tako seme kolere pa potrebuje v človekovem črevesu tudi hrane. Hrana pa mu je salpeter, ki se dela v črevesu. Ker je pa tvarine v želodcih in črevih nekaterih ljudi več kot v drugih, zato tudi nekateri ne obole za kolero, četudi se nahaja v njih kolerino seme, medtem ko drugi prav naglo obole. Ker pa je množitev salpetra v človeškem črevesu zelo zavisna od pitne vode, katero ljudje uživajo, zato se bo v krajih, kjer je nezdrava, nesnažna pitna voda kolere bolj močno razširjevala kot v onih, kjer je pitna voda čista. Tudi uživanje nekaterih sočivij zelo pospešuje tvorbo salpetra v človeškem želodcu in črevih. Zato je v krajih, kjer je kolera že moč-

no razsajala, med ljudmi vera, da nekatere rastline povzročajo kolero.

Zelo zvest strežnik kolere in njen gojitelj je pa strah. S strahom zgine previdnost in ravnodušje, kar se vse pripravlja koleri ugodna tla. Zato pa predvsem neustrašeno gledat v bodočnost v zavesti, da čuva nad človekom božja roka. To je prvo! Poleg tega pa:

1. Spolnovati dnevne dolžnosti brez ozira na to ali ono. Pokoriti se predpisom zdravstvenih oblasti, četudi lastna pamet včasih drugače svetuje.

2. Navade življenja, t. j. delo, razvedrilo i. dr. ne opustiti, temveč se strožje v navadnih časih isto spolnovati.

3. Če pa pride kolera v kak kraj, potem v tistem kraju: a) ne zavživati surovih jedil; od pripravljenih pa nikakor ne takih, ki so že delj časa stale; posebno ne, če so stale nepokrite; b) ne vživati v času kolere nasoljenih stvari in kolikor mogoče malo jesti. Prej nehati, predno je človek sit; c) paziti na vodo, posebno na isto iz vodnjakov.

Prav nič pa ne zaupati raznim hvajenim pripomočkom zoper kolero. Zaupanje v Boga je najbolj trdna opora. Če pa čutiš, da ti ni dobro pri zdravju, se pa zaupaj, kjer je le mogoče, zdravniku.

Listek

Rekrut.

Spisal Henrik Conseience.

(Dalje.)

»Mislil bom nate, mati, vedno in vedno,« je vzkliknil mladenič, »in če bom žalosten in zapuščen, me bo tolažil spmin nate; da bom nesrečen — to čutim, kajti prerad, preveč rad imam vas vse...«

»In veš, sin moj, ne kolni, te prosim, ne preklinjaj in ne živi brezbožno. Kaj ne, da boš hodil v cerkev, sin moj? In mislil boš na to, kaj ne, da osreči mater najmanjši glas, ki ga sliši o svojem otroku, kaj ne, da nam boš dal vedeti, kolikor ti bo mogoče, če si zdrav? Jaz pa bom molila vsak dan k tvojemu angelu varuhu, da te ne zapusti, sin moj!«

Cudovito sladek je bil materin glas in Jan je bil globoko ginjen, ni se niti upal pogledati svoje matere, tako ga je pretresel v tej slovesni uri njen pogled poln milobe, samo roko ji je stisnil večkrat in vzdihnil: »Mati, ljuba mati!«

Molče so se približali križišču; tu je stopil ded na Janovo levo stran in govoril mu je resno: »Jan, sinko moj, kaj ne, da boš izpolnjeval svoje dolžnosti, ne da bi mrmral, z ljubeznijo? Ubogal boš svoje višje in potrpeš boš tiho, če se ti bo zgodila krivica? Postrežljiv boš in uljuden napram vsakemu in izvršil boš točno vsako delo, ki ti bo odkaza-

no? Potem, Jan, sin moj, bodi prepričan, da ti bo pomagal Bog in da te bodo ljubili tvoji tovariši in predstojniki.«

Katarina, njena mati, in Pavlek so tačas že poklekli na klopici pod lipo, in Jan ni imel več časa, da bi odgovarjal dedu; mati ga pelje pod lipo, pokleknejo še oni in molijo vneto, s povzdignjenimi rokami.

Rahlo šumi veter v smerečju, ljubko sije pomladansko solnce na peščeno pot, ptičice v višavah dreves pojo veselo pesem — vendar je vse nekam tiho in slovesno in pobožno šepetanje molitve se vzdiguje k vrhovom lipe, k nebu.

Odmolili so. Vstanejo — in iz vseh oči se zlije reka solza. Bridko tožeč objame mati sina, dasi čakajo tudi drugi odprti rok, ne izpusti svojega dragega prvorojenca z naročja, poljubljuje mu solzna lica in jeclja nerazumljive besede materinske ljubezni in skrbi, nazadnje ji ga iztržejo iz naročja, utrujena se zgrudi na klopico, omedli, a se joče še v omedlevici.

Urno objame Jan deda in Katarino mater, se reši z rahlo odločnostjo Pavleka, ki mu objemlje noge, skoči k nezavestni materi, jo pritisne še enkrat na svoje žalostno srce, ji poljubi čelo, zakliče s presunljivim glasom: »Z Bogom!« in hiti, ne da bi se ozrl proti vasi, Oni strme za njim, dokler jim ne izgine ob ovinku pred gozdičem.

Rekrut hiti tako urno po peščeni poti, da ga komaj dohaja Katarina, ki ima hlebec kruha, popotnico Janovo, pod ramo. Nekaj časa gresta drug poleg drugega, molče, rdečiča jima krije čelo in lica, oči se ne upajo srečati oči. — Slovesna, velika ura, v kateri se treseti dve ljubeči duši, da jima uide priznanje tega, kar sta skrivala zdaj kot sveto tajnost.

Jan je prijel Katarino za roko in jo je izpustil, tresoč se ves, kakor da bi se bil opelkel, kakor da bi bil storil greh. Katarina molči, rdi in stiska hleb pod ramo. Po kratko-dolgemu hipu močanja zgrabi Jan zopet Katarino roko in vzdihne s posebno čustvenim naglasom:

»Katarina — me ne boš pozabila?«

Deklica izpusti za odgovor potok solza. Mladenič je ponovil vprašanje:

»Boš čakala, Katarina, dokler se ne vrne Jan od vojakov? Daš Janu vsaj to tolažbo na pot — da ga ne umori tam zunaj tuga?«

Deklica je dvignila svoje velike, čiste in modre oči, pogledala je Jana s tako otožnim in tako dolгим pogledom, da mu je prešinil ta pogled dušo kakor ognjeni žarek in mu je napolnil srce s sladkostjo in blaženostjo, kakršne ni čutil še nikdar poprej. Obstal je ves omaljen sreče, ni vedel kako in kdaj so se dotaknila njegova usta deklíčinega čela, odskočil je kakor prestrašen in je ovil z roko deblo hrasta ob poti. Pred njim pa je žarel Katarinin obraz v plamenu čistosti in sreče. Roko je moral pritisniti na srce, ki mu je hotelo raznesti prsa — vendar je sijal nepopisni smehljaj na njegovem licu, oči so mu gorele zmagovito, glavo je

dvignil ponosno in uporno, kakor da ga je navdal pogled ljubljene, prvi pogled odkrite ljubezni, z orjaško močjo in pogumom.

Za gozdičem se je oglasil znani glas; nekdo prihaja, pojoč veselo pesem... Krompirjovškov Lojze je, ki mora tudi k vojakom.

Katarina se zdrzne, se zbudi iz svojih nerazumnih sanj, naglo pogleda prijatelja, sili ga, da hiti, da ju ne bi došel Lojze, da ne bi vedel kdo drugi, kaj se je zgodilo v njunih dušah.

Lojze pa pospešuje korak, da bi dohitel svojega tovariša. Katarina izpregovori urno:

»Ne boj se, Jan, ko te ne bo, bom skrbela jaz za tvojo mater, tvojega deda in tvojega bratca, ravnala bom plug kakor je treba; volu bom nakladala, da ne bo lačen. Močna sem in zdrava. Gledala bom, da najdeš pri svoji vrnitvi vse tako, kakor si pustil pri svoji bridki ločitvi.«

»Vse, Katarina?« je ponovil mladenič gledaje ji globoko v oko. »Vse?«

»Da, vse! Tudi na semenj ne pojdem, dokler te ne bo, brez tebe ni veselja zame. Ali Jan! Tudi ti ne smeš tako, kakor pripoveduje grdobija od Kovača... Popivanje in dekleta, Jan... Ko bi izvedela, da si postal tak, bi me odnesli kmalu v tihi grob...«

Komaj je izgovorila žalostna te žalostne besede, že je udaril Lojze s svojo težko roko Jana po rami in zapel nagajivo z žalostnim glasom:

»Ljubica draga, z Bogom ostani!
Z Bogom ostani, ne zabi me!«

Deklica je zardela kakor mak na polju, Jan je opazil njeno zadrego, odgovoril je z vsakdanjimi besedami na prijateljeve šale, vrtel se ga je pod ramo in šla sta proti vasi. Molče jima je sledila Katarina.

Pridejo do vasi. Pred »Orlom« stoje še trije fantje s culico na rami, čakajo Lojzeta in Jana. Vsak od njih poljubi svoje stariše in prijatelje. Katarina ne poljubi nikdo, ali ko poda Janu hleb, se srečajo njune oči v tajnem pogledu — dogovorili sta se njuni duši.

Rekrutje korakajo iz vasi proti mestu.

Katarina zapusti suhih oči vas, ali ko pride do gozdička, ji prekipi srce; s predpasnikom pred očmi se vrne k domači koči — kjer bo vse prazno, če ne napolni praznino, ki je nastala po odhodu tovariša in ljubega s spominom na njegove besede ob slovesu.

III.

Dve pismi.

Lepega avgustovega dne je zapustila Katarina radostna vas in se vračala domov, s sladkim smehljajem na obrazu je hitela lahkinih nog po prašni peščeni poti, včasih so se ji iztrgale iz sopehih prs nerazumljive besede, kakor da govori sama s seboj.

Katarina je tiščala v levici dve veliki poli papirja, v desnici pa pero in stekleničico črnila, katerega ji je podaril cerkovnik.

Potoma je srečala lepo Rokljarijevo Kajo, ki je prispela s košom detelje na hrbtu iz ozare in je ustavila prijateljico z vprašanjem:

»Hej, Katarinčica! Kam pa letiš s papirjem? Kaj se ti mudi, saj ne gori še voda! Povej, kako pa je z vašim Janom?«

»Kako je z Janom, ljubica? To ve sam Bog.« je odgovorila skrbno Katarina, »odkar je odšel, smo dobili le trikrat poročilo od njega. Poročal je, da je zdrav. Že pol leta je od tega, kar je bil oddal neki njegov tovariš iz Stolpovca zadnje njegovo sporočilo. Gotovo mu je težko odposlati kako vest, on tabori nekje nad Gorčičnem in iz take daljine ne more priti vsak dan kak znaneec.«

»Pa kaj ne zna Jan pisati?«

»Znal je. Ko sva bila majhna in sva hodila skupaj v šolo, je bil dobil enkrat pohvalnico zaradi njegovega lepega pisanja — zdaj pa je gotovo pozabil in se odvadil, kakor sem se odvadila tudi jaz.«

»Kaj pa misliš s tem papirjem?«

»Vidiš, Kaja, zdaj je dva meseca, kar sem poiskala svojo staro spisanje iz omare. Učim se znovega. Videla bom, če skrpam pismo. Ne vem, če bo šlo... Si ti že pisala kdaj v svojem življenju kako pismo?«

»Ne, ali slišala sem že dosti pisem. Moj brat Andrejče, ki biva v mestu, nam piše skoraj vsak mesec pismo.«

»Kako pa je to pravzaprav — s pismom? Kaj je v njem? Mar se naredi tako, kakor da nagovori pismo človeka, ki ga bere?«

»Bog obvaruj. Katica! Kakšno bi bilo to! Pismo se začne vselej s pokloni in visokimi besedami, da jih ne bi ti niti razumela.«

»Jojmene, Kaja, kako naj se pripravim in kako naj pišem? Poglej — kaj praviš, če bi začela, na primer, tako: Jan, mi smo žalostni, ker nam ne pošlješ poročila, ker ne vemo, če si zdrav, obvesti nas hitro, sicer oboli tvoja mati — in tako še kaj drugega — to bo vendar razumel?«

»Ali drago moje srce — to ni pismo, tako govori vsak človek, učen in neučen. Počakaj, da ti povem... Glej, začne se tako: — Častiti stariši, jaz vzamem v svojo tresočo se roko pero, da... da... zdaj ne vem prav kaj.«

»Da vam pišem!«

»A tako! Ti veš to bolje od mene. Ti me imaš za bedaka — to je grdo od tebe, Katarina!«

»Ali Kaja, kaj ti je vendar? Če vzame pero v roko, ga gotovo ne vzame, da bi mazal s peresom med na kruh. Ne bodi smešna, Kaja. Ne zapopadem, zakaj bi se tresel naš Andrej, kadar začne pisati pismo. Gotovo mu je pisanje težka muka. Huda je ta, saj če se trese, piše tem slabše.«

»Ni tako. Naš Andrej ima svoje poti po mestu in piše kar naprej po denar, trese se v pismu, ker ve, da so oče hudji. — Ja, kaj pa vaša kravica, Katarina?«

»Živalica! — Prestala je dosti, zdaj ko je rešena, se popravlja. Telička smo prodali kmetu v Vehtergend, bil je srčan, lisast teliček.«

Pogovor se je vršil že iz razdalje, govoreč sta se bili razšli deklici. Kaja je zaklicala še v slovo: »No, Katarina, pozdravi doma in glej, da se ti posreči pismo. Sporoči Janu pozdrav od nas — in izginila je v gozdičku.«

»V nedeljo po veliki maši ti povem, kako je bilo s pismom. Pozdravi svojo sestro!« je klicala Katarina za prijateljico in takoj nato poslušala pesem, ki je prihajala v pozdrav iz gozdička. Kaja je pela z jasnim glasom znano pesem:

»Oh, kadar iz daljne dežele jaz pridem, mi ljubica na pragu stoji.

Oj, ljubica, kako se mi dopadeš, potolaženo je moje srce.«...

Katarina je obstala in poslušala sanjavo jasni glas. Ko se je izgubila pesem za lesom, je poskočila, zaplesala in zapela:

»Prišla je poštica, prišlo je pisemce«...

V skokih je prihitela v koč. Vdovi sta sedeli pri mizi in sta čakali nestrpnost deklice, ded se je bil prehladil, ležal je na postelji v čumnati in stegal glavo izza postelnega zagrinjala, da bi bil saj z uhom in okom prisoten pri veličnem dejanju, ki se je imelo vršiti.

Kakor hitro se je pokazala Katarina na vratih, sta pobasali ženski urno vse, kar je ležalo na mizi in sta brisali mizo s predpasnikovim koncem.

Važno je pregovorila Janova mati: Sem Katarina, sedi na dedov stol, ta je udobnejši.«

Deklica se je vsela molče k mizi, vzravnala si je papirno polo in vtaknila zamišljena konec peresa v usta.

Materi in ded so opazovali zamišljeno z veliko radovednostjo. Pavlek je moral biti pri čudni stvari, ki se je godila tu, vlegel se je preko mize in zija ji je v oči in usta, da bi uganil, kaj vendar namerava Katarina s tistim peresom in papirjem.

Toda Katarina je ostala nema kakor je sedela nema, vzela je iz police nad vrati čašo za kavo, je izlila vanjo črnino iz steklenice in se vsela nazaj k mizi, kjer je premaknila in obrnila papir desetkrat sem, desetkrat tja in na drugo stran.

In na vse zadnje — o slovesen trenutek — je pomočila pero v črnino in ga je nastavila... Preteklo je nekaj hipov slovesnega molčanja.

(Dalje.)

Slike in črtice z bojišč.

CX.

Čudežna rešitev.

Honvedski poročnik grof Pongrac, ki je bil ranjen v bitki pri Krastniku, je pripovedoval: V nekem vročem boju, kjer smo bili obsipani od sovražnih

krogel, so na desni in levi krog mene padali tovariši. Naenkrat pa se je spodtaknil moj konj in padel. V tistem trenutku so brenčale nad mojo glavo krogle enega strela iz strojne puške. Moje življenje je bilo rešeno vsled tega, ker je moj konj padel. Ker so bila tla gladka, se mi je vendarle čudno zdelo, kakaj se je konj spodtaknil. Začel sem gledati po tleh in našel zavitek, v katerem se je nahajala poljska molitvena knjižica. V knjižici je bila podobica Srca Jezusovega, na kateri je bil pripomnjen dan prvega sv. obhajila neke Ane Nowak. Od tega trenutka je postala vera moje mladosti zopet v meni živa.

CXI.

V francoskem ujetništvu.

Dunajska »Reichspost« poroča: Neki sotrudnik našega lista je imel priliko govoriti z neko gospo, ki se je vozila iz francoskega ujetništva. Ta gospa je pripovedovala: Neverjetno je, kako se postopa v Franciji z Nemci in Avstrijci. Možje, žene, otroci, nune, vse je pomešano in niti mize ali stolov nimajo v zaporih. Može se sili, da naj pristopijo k tujskim legijam. Kako strašna je bila naša pot nazaj! V Toulu smo morali čakati od 8. ure zvečer do 1. ure ponoči. Vrat železniških voz nismo smeli zapreti. Pred vratmi so stražili vojaki-divjaki. Naši vojaki imajo obešene krog vratu svetinje, ti vojaki pa so imeli krog vratu obešena na vrvi padlim nemškimi vojakom porezana ušesa. Vse kar je bilo čitati dosedaj v časopisih o francoskih grozovitostih je še daleč za resnico. Nerazumljivo je, da more ljudstvo postati tako surovo.

CXII.

Boj za peč.

Bilo je pri Kakalarszewem. Zakopni jarki sovražnih prednjih straž so bili oddaljeni med seboj samo kakih 300 metrov. Sredi med temi zakopnimi jarki je stala hiša, v tej hiši pa velika železna peč. Vreme je bilo mrzlo in vojaki v zakopnih jarkih so se tresli mraza. Med njimi pa hiša in v hiši velika železna peč. Toda te peči dobiti iz hiše ni bilo lahko, tudi Rusi so imeli poženje po nji. Ko so naši vojaki poizkusili poslati patroljo v hišo, ki naj bi vzela peč iz nje, so začeli Rusi strašno streljati. Rusom je bilo prav tako mrzlo kot našim vojakom in tudi oni so si želeli dobiti peč iz hiše.

Naši so vseeno poizkusili še enkrat boj za peč. Od obeh strani se je začelo streljanje, med tem pa so naši prišli do hiše, vzeli železno peč iz nje in jo odnesli v zakopni jarek. Vsa stvar bi bila pravzaprav smešna, ako ne bi pri tej stvari padlo šest Rusov. Na naši strani pa sta bila dva ranjena.

Šest mrtvih in dva ranjena — zaradi železne peči. To je boj v mrazu.

CXIII.

Mrtvaški list.

V nekem ogrskem časopisu je bil objavljen te dni sledeči mrtvaški list:

Naj ne bo to poročilo objavljeno v črnem robu, kakor je to pri mrtvaških oznanilih navada, ker pomenja za onega, ki se ga tiče čast. Čast je namreč v sedanji vojski umreti za kralja in domovino. Moj sin Štefan, ki je z 59 vojakov stražil železniški predor, je bil vsled izdaje naenkrat obkoljen od čete 1000 Rusov. Mala četa naših se je borila tako vztrajno, da so padli vsi, razen treh, ki so bili težko ranjeni.

Moj dragi sin Štefan, tvoja smrt me neizrecno boli, vendar te za tvoje junaštvo hvalim. Bil si priden sin, svojo dolžnost si zvesto spolnil in postal zgled zvestobe in junaštva, za kar naj te Bog blagoslovi.

K pogrebu ne morem nikogar povabiti, ker v vojski pri vojakihi ni pogrebov, ampak so samo pokopi. Tudi tega nisem mogel zvedeti, kje leži pokopan, ker tam, kjer se je bil boj, so bili še Rusi.

V svojem 85. letu sem izgubil edino podporo. Toda naj se zgodi božja volja! Amen! Friderik Widery, inženir.

CXIV.

Pošta.

Na srbskem bojišču je bilo. Na obeh straneh se je celo dopoldne neprenehoma streljalo. Ob pol 2. uri popoldne pa je strelski ogenj iz srbskih zakopnih jarkov naenkrat utihnil in iz jarka se je prikazal dolg drog, na katerem je visela bela zastava. Med tem pa je srbski trobentač neprestano trobil. Naznanjeno je bilo našim vojakom, da hočejo srbski vojaki poslati k njim odposlanca. To se je takoj naznanilo našemu poveljniku in tudi na naši strani je malodane utihnil ogenj. Izza srbskih zakopnih jarkov se je prikazal srbski častnik in se bližal našim postojankam. Spremljala sta ga en vojak z belo zastavo v roki in trobentač.

Eden izmed naših poročnikov jih je sprejel pred našimi zakopnimi jarki. Srbski častnik je prinesel te-le prošnje:

»Prosimo za štiriurno premirje, ker želimo naše mrtve pokopati.«

Naš častnik je vprašal telefončno svojega poveljnika, če lahko to dovoli. Bilo je dovoljeno. Ko sta se srbski in naš častnik podrobno dogovorila, je rekel naš častnik srbskemu:

»Naravnajmo ure.«

Oba sta vzela uri iz žepov ter ju uravnala na minuto natančno. Potem sta se pozdravila in vrnila k četam. Tudi na naši strani je bilo nekaj mrtvih, katere so med tem pokopali, drugi vojaki pa so vsled utrujenosti popali.

Naenkrat pa se prikaže od srbske strani zopet bela zastava. Trije srbski častniki se bližajo našim zakopom. In zopet jim gre nasproti naš poročnik. Pozdravijo se in eden srbskih častnikov pove prošnjo: »Gospodje ne bodo odklonili prijazne prošnje viteškega sovražnika in bodo gotovo tako prijazni, da nam bodo podpisali te-le razglednice.«

Ko je to povedal, je privlekel iz žepa kakih 30 razglednic.

Naš poročnik je bil nekam v zadregi vsled te nenavadne prošnje, katere pa ni odbil, temveč je začel razglednice podpisovati. Ko je bilo to končano, je privlekel drugi častnik kup francoskih časopisov iz žepa. Tudi on je imel prošnjo:

»Pri nas imamo samo francoske časopise, ki pa so že stari Ker bi radi zaznali tudi druga poročila, vas prosimo, da bi nam dali nekaj nemških časopisov.«

Tudi tej prošnji je ugodil naš poročnik in poslal vojaka, ki ga je spremljal, v zakope po nemške časnike.

Med tem pa je vzel eden srbskih častnikov iz žepa škatljo s cigaretami in jo ponudil našemu častniku. Gospodje so pričeli kaditi ter kadili, dokler se ni vrnil naš vojak s časopisi. Ko so kadili, je opazil srbski častnik ne daleč od njih votlo drevo.

»Tovariši, prišla mi je misel. Mi si bomo še precej časa tako nasproti stali. V tem drevesu je votlina. Naj bo to naša pošta.« Vzel je papir, napisal nanj z velikimi črkami »Pošta« in ga obesil na votlo drevo.

Ko je prišel vojak s časopisi, jih je naš poročnik razdelil med srbske častnike, potem so se pa gospodje poslovili. Premirje je poteklo, boj se je zopet začel...

Drugo dopoldne proti 11. uri zagledajo naši vojaki, da je prišel iz sovražnih okopov srbski vojak, ki je nesel pod pazduho zavitek časnikov. Nihče ni streljal nanj. Vojak je šel do votlega drevesa in položil vanj zavitek, potem se pa vrnil. Oddal je pošto v votlo drevo.

Tako je služilo votlo drevo na srbski zemlji za poštni nabiralnik med sovražnimi četami.

Vprašanja in odgovori.

J. S. J. Istra: Zdi se nam, da ni nobenega zadržka, vendar vprašajte pri direkciji, kjer bode te natančno izvedeli.

A. R. Mörs. (Nemčija): Auskunfts-bureau, Wien, I., Jasomirgattstraße 6.

Nalezljivosti

se nam ni bati, ako si ohranjamo telo skrbno čisto, odporno in močno, torej zdravo in skrbimo za brezhibno prebavo ter redno presnavljanje. Svetovati je torej, da je za negovanje telesa vedno pri hiši Fellerjev priporočeni, razkužujoči, antiseptični fluid iz rastlinskih esenc z znamko »Elza-fluid«, ker prav izborno služi pri revmatičnih bolečinah, prehlajenju, onemoglosti, proti zlim posledicam prepiha in vlažnosti, za negovanje in čiščenje ust in kože. 12 steklenic stane poštnine prosto samo 6 K. Ravnotako potrebne so Fellerjeve prebave pospešujoče, želodce krepčujoče rabarbara kroglice z znamko »Elza-kroglice«, ki stanejo 6 škatljic, poštnine prosto samo 4 K 40 v. Daleko čez 100.000 zahvalnih pisem potrjuje veliko vrednost teh domačih zdravil, ki bi jih prav sedaj ne smelo manjkati nikjer. Pristna se dobivajo od lekarnarja E. V. Feller v Stubici, Elzatrž št. 16 (Hrvatsko).

3230

Dobre knjige.

Naznanilo. Uredništvo »Svetovne vojske« naznanja, da zbira životopise onih slovenskih vojakov, ki so v tej vojski padli na bojišču za domovino. Sedmi sešitek »Svetovne vojske«, ki izide dne 1. februarja, bo pričel z objavljanjem teh životopisov, ki bodo pisani jako zanimivo. Sešitku bodo pridejane slike padlih junakov. V enem nadaljnjih sešitkov pa bo pričelo uredništvo objavljati popise junaških činov onih slovenskih vojakov, ki so bili v tej vojski za njih junaštva odlikovani.

»Svetovna vojska«. Četrty sešitek tega zanimivega dela ima sledečo vsebino: Vzpored strašne igre. — Brzjavke. — Vpliv Anglije na Rusijo, Francijo in Belgijo. — Vojne napovedi. — Francoski parlament. — Posledice v drugih državah. — Oklice francoske vlade ljudstvu. — Razno o francoskih vojakihi. — Nemčija in Luksemburg. — Belgija. — Vojaštvo in trdnjave v Belgiji. — Jean Jaurés. — Anglija. — Razno v angleškem vojaštvu. — Zadnji čas. — Nesrečna Belgija. — Gospodarska moč Belgije. — Pohod Nemcev v Belgijo. — Še en opomin Belgiji. — Poročilo belgijskemu kralju o padcu Lütticha. — Lüttich pod nemško upravo. — Od Lütticha do Namurja. — Fort Malonne. — Namur. — Velipi topovi. — Črtice. — Ta sešitek krasi sledeče izvirne slike: Poulični boj v Andennu. — Kako je belgijsko prebivalstvo zavratno napadlo nemške vojake. — Hijene na bojišču. — Cena sešitku znaša 60 vin. Naročnina za šest sešitkov pa 3 K. Naroča se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Družinska pratika 1915 je na razpolago le še v nekaj tisoč izvodih. Na to opozarjamo posebno one gg. razprodajalce, katerim lani nismo mogli več postreči, da se pravočasno požurijo z naročili, ker po Božiču jim bržkone ne bo mogoče več postreči.

Razglednice »Vojska v podobah«. Razglednice I. skupine so skoro popolno pošle. Gg. razprodajalci naj torej čimprej naznanijo, ali in koliko bi jih še rabili, da se more oskrbeti eventualni ponatis. — Skupina II. je sicer še v zalogi, toda sodeč po dohajajočih naročilih, ne bo segala preko Božiča. Kdor jih torej želi še dobiti, naj ne odlašaja z naročilom.

Dvojni zvezek »Vestnika Slovenske krščansko-socialne zveze« izide v kratkem z jako zanimivo vsebino. Vestnik bi moral imeti vsak društveni organizator, sploh vsak, ki se zanima za javno življenje. Vestnik bo poslan samo onim našim organizatorjem, ki plačajo 3 K. Naročila naj se pošiljajo Slovenski krščansko-socialni zvezi v Ljubljani.

Zemljevid avstrijsko-ruskega bojnega polja 1 : 1.000.000. Cena s poštnino vred 1 K 30 vin.

Zemljevid nemško-francoskega bojnega polja 1 : 2.000.000. Cena s poštnino 90 vin.

Zemljevid Evrope 1 : 7.500.000. Cena s poštnino 2 K 60 vin.

Zemljevid Srbije, Črne Gore in drugih balkanskih držav 1 : 250.000. Cena 2 kroni.

Vojska na daljnem vzhodu (med Rusi in Japonci). Spisal dr. Evgen Lampe. Cena 4 K 80 vin., eleg. vezana 6 K. Pred par leti so si stali nasproti Rusi in Japonci v krvavi vojski; danes sta si oba naroda zaveznika in se vojskujeta z nami in našimi zavezniki. Knjiga je jasen dokaz, da so Rusi močni le na videz, da je pa sistem v njih armadah nezadosten, da tudi poveljništvo ni sposobno in se ne zaveda svoje odgovornosti, da manjka discipline in vestnosti. Ta knjiga je danes še prav posebno zanimiva, ker nam odkriva marsikaj iz sovražnega tabora. Knjiga obsega v polobi in besedi opise vseh pripomočkov moderne vojske, posebno na morju, pa tudi na suhem.

SKRIVALNICA.

Kje je divji prašič?

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 9. decembra: 55. 63. 15. 37. 48.
Brno, 9. decembra: 64. 7. 27. 71. 19.

Naprodaj se v bližini Ljubljane **hiša** z malim posestvom. Več pove Gregor Merkužič, Krtina 30, p. Dob. 3334

Ovčjo volno

kupuje

H. Podpečan v Ljubljani.

Nova hiša Kranjske hraniln., Gradišče.

Domačo ali črno deteljo

grab, korenje in salnatno seme kupujeta Sever in Urbanič, Ljubljana. 3248

Učenec

3369

v trgovino z mešanim blagom, primerno krepak, s primerno šolsko izobrazbo se sprejme takoj pri Ivanu Levstek v Sodražici, Dolenjsko.

Denarja ni

draginja je vedno večja, zalušek pa majhen. Ako hočete z malim trudom gotovo 10 K na dan zaslužiti, pošljite za posrednik v pisnu znamko za 10 vin. in svoj natančen naslov na:

JOSIP BATIC

Ilirska Bistrica 30, Kranjsko.

Zmožne dobavitelje

surovega masla, sira, jajc in drugih živinskih potrebščin, kakor tudi žita, krompirja in sočivja. Iščo trgovska agentura in komisija

S. Gutstein,
Dunaj, X. Senefelder-gasse Nr. 15.

Prevzame tudi v komisijo na lasten račun.

Volna

siva, za plesti vojaške reči, se zopet v vsaki množini dobi v veletrgovini 3310

R. Stermeckl v Celju

Ovčjo volno

kupim vsako množico proti takojšnjemu plačilu.

Prosim za poslatev vzorca in naznanilo množine volne, kakor tudi nje cene za kilogram. Zaloge sukna **RUDOLF FOUKAL** Krnov (Jägerndorf) Avstr. Slezija. 3369

OROŽJE in KOLESA

na obroke. Posamezni delinajcenja li, ceniki zastoni

F. Dušek, tovarna orožja, koles, šivalnih strojev. Opočno ob drž. žel. 2125, Češko. 3357

Umetne zobe

Brez rivanja zobnih korenin se ustavljajo ameriški umetni zobje, posamezno ali cela zobovja, izvirajo iz nečloveških praznike vsak dan od 8 ure zjutraj do 6 zvečer v kanc. zobarsk. atelje

O. Seydl

16 Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 7.

Naročajte, Slovenca!

Učenec

za sedlarsko obrt se sprejme pri I. Krall, sedlar, Železniki, Gorenjsko. 3372

Išče se

gospodična

v gospodinjstvu in kuhanju popolnoma izveč, bana, izobražena, iz ugledne, imovitejšje rodnice za v državni službi v višjem činovnem razredu stoječo veleposestniško samsko osebo. Ponuobe sprejema upravnništvo pod št. 3342

Nepremočljive vozne odeje.

Tovarna nepremočljivega blaga Avgust Sattlerja sinovi, Gradec, Landhausgasse, v mestni hiši in nasproti iste.

Preprodajalci in krajevni zastopniki se sprejmejo. 3363

Ovčjo volno

kupuje po najvišji ceni V. Črnillec, Naklo pri Kranju. 3346 3

Popolnoma zastoni

dobi vsakdo 1. zvez. »Domače knjiznice, zbirke povesti vseh narodov.« Naročite takoj! Na leto izide 12 zvezkov po 8 pol, vsak zvezek po 30 h. Založnik dr. Lj. Koser, Juršinci pri Ptuj, Štaj. 3359 3

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni ...vek plačuje iz svojega. Zunanji vlagateljem so za pošl-

5%

ljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvo. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,788.340 K.

Načelstvo:

Predsednik: Andrej Kalan, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Karol Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Fran Borštnik, c. kr. profesor v p. v Ljubljani; Dr. Ferdo Čekal, stolni kanonik v Ljubljani; Ivan Dolenc, c. kr. profesor v Ljubljani; dr. Jožef Gruđen, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Koblar, dekan v Kranju; dr. Jakob Mohorič, odvetniški kandidat v Ljubljani; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; B. Remec, ravnatelj trg. šole v Ljubljani; Anton Sušnik, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušeničnik, prof. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, c. kr. gimn. prof. v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Kržič, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Čadež, katehet v Ljubljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; K. Gruber, c. kr. fin. rač. oficijal v Ljubljani; Avgustin Zajec, c. kr. rač. revident in posestnik v Ljubljani.